ΙΠΠΟΚΡΑ
τους κώου προγνωστικῶν βίβλοι γ.

Τοῦ αὐτοῦ περὶ φύσιος ἀνθρώπου.
Τοῦ αὐτοῦ ὅρκος.

Acceſſit his Albani Torini in Hippocratis prognoſtica pręfatio.

BASILEAE PER HENRICVM PETRVM.

ALBANI TORINI VITODVrenſis in Hippocratis progno ſtica Præfatio.

DIVI Hippocratis ſummi Philoſophi & principis Medici τὰ προγνωστικὰ uobis iucundiſſimi auditores fide ac diligẽtia quàm poſſum maxima interpretari, obſcuriſq; eorum ſenſibus lucem infundere inſtitui. In cuius frontiſpicio pleriſq; eorum quæ librorum interpretationibus præfari ſolent de induſtria obmiſſis, ſuper autore tantum, deq; opere ipſo carptim breuiterq; diſſeremus. Autorem huius operis Hippocratem Coum fuiſſe, nemo eſt qui ambigat. Nam & phraſis ipſa & elocutio, aphoriſticaq; ſententiarum concinnitas id clamitant. Ea namq; in hoc opere non indolem modo Hippocraticam, ſed uim etiam & acumen Hippocratis planè referunt. In ſumma γνησιώτατον cenſetur, & à Galeno acutiſſ. cenſore Hippocratis opus. De ipſo quin & totius medicinæ maximo autore, omniſq; naturæ peritiſſimo principe uerba facturus in tam celebri doctiſſimorum hominũ, (quos hic intueor) cœtu, nullam dicendi facultatem concipere poſſum, quæ uel auiditatẽ animi mei expleat, uel rei magnitudini reſpõdeat, uel acerrimo iudicio ueſtro, purgatiſſimiſq; aurib. ſatis faciat.

ciat. Sentio qppe eum quo de mihi in præſentiarum agẽdum eſt, adeò non digno ſatis preconio, à quoquam, nedum à me, uehi poſſe, omnemq; adeò ſuperare laudationem, ut cum ſit à laudatiſsimis quibusq; certatim laudatus, ac deus etiam factus, adhuc tamen penè illaudatus etiam uideatur. Vno uerbo, Hippocratem encomijs efferre, aut litilitigatorum more ſugillare funem, ut aiũt, torquere, uel pugnis aërem cedere fuerit, quoniam ita ueterum authoritate famæ radices propagauit, ut eum mille maſtiges & infiniti Zoili nihil atterant, nihil etiam ornent eius amatores. Tam diuini cœleſtisq; ingenij fuiſſe ab antiquitate creditum eſt, ut nullum unquàm extitiſſe acumen credatur Hippocratico pluſquã Chryſippeo acumine maius, neq; opus aliquod in arte Pœonia extare, quod ſit utilitate, Hippocraticis commentationibus anteferendum. Solent igitur qui uirum aliquem encomijs celebrare moliuntur, ab ipſa ſtatim genealogia, hoc eſt à patria, & parentibus auſpicari, inibiq; exornando liberis ingenij ueluti habenis, apertisq; eloquentiæ campis expatiari, Nos, quibus Muſa non dedit ore rotundo loqui, ſine uerborum lenocinijs, Cariċaq; muſula eadem deſignare conantes benigne quæſo & fronte porrecta accipite, audi tores ſuauiſsimi. Neq; mihi fraudi adſcribatis ſi Græca Latinis ſubinde inſeruero. Hipp. Domo quidem & genere Dorienſis, ur-

be uero Cous fuit, Heraclidæ & Phæneretis filius, ab Hercule, Aeſculapioq́; oriũdus. Nam ab uno uigeſimus erat, ab altero undeuigeſimus. Meminit eius gentis originis Eratoſtenes, Pherecides, Apollodorus, Areus Tarſenſis. Fuit Heraclidæ parentis auiq́; ſui Hippocratis auditor, Democritiq́; Abderitani Philoſophi, Herodici itẽ Selybriani medici, Gorgiæq́; Leontini Rhetoris. Peloponiacis uero temporibus floruit, & ut Euſebius in Chronico tradit: Anno mundi quater milleſimo ſeptingenteſimo & ſexageſimo. Natus eſt primo anno octogeſimæ Olympiadis, menſis Agrianei uigeſimo ſeptimo die, quo Coi ſingulis annis Hippocrati per multa ſecula parentabant. Arte uero Medica, diſciplinisq́; circularibus inſtitutus, parẽtibus iã mortuis, patria diſceſſit, ſtatuens quæcunq; in ſingulis locis agerẽtur, perſcrutari, ut ea uarietate magis exercitaretur. Quum uero Græciam totam medicina iuuaret omnibusq́; admirationi eſſet: Perdiccas Macedonum rex, qui tabe laborare credebatur, per legatos rogauit ad ſeſe uti ueniret, cum Euryphonte ſenatu maiore ad eum Hipp. cõceſſit. Morbumq́; illum animi affectum, oſtendit, nempe Amorem. Nam poſt Alexandri patris mortem, Philam eius pellicem Perdiccas deperibat, quo cum diſſertaret deprehendit Perdiccam uiſu Philes exhilarari, ſicq́; eum morbo illo liberauit. Hic ab Abderitanis ad Democritum

mocritum ab inſania liberãdum accerſitus dixit: Demo critum minime deſipere, ſed maxime ſapere. Totam Græciam liberauit à peſte, Quã tanto amore proſequutus eſt, ut ea uix unquã ſit egreſſus, etiam à regibus multis plurima mercede inuitatus: Inter quos Magnus Artaxerxes Perſarum rex, gloria & authoritate Hipp. motus, eius diſciplinam cupiens, per Hyſtanidem Helleſpontiorum præfectum magnis donis promiſsiſq; ut ad ſe iret, rogauit, Ille ſeuerus, grauis, conſtans, auri & argenti contemptor, ſuorumq; amator, negauit ſe iturum ceu hæ quæ ſequuntur epiſtolæ teſtantur.

Βασιλεὺς βασιλέων Μέγας Ἀρταξέρξης Ὑστάνῃ Ἑλλησπόντου ὑπάρχῳ.

Ἱπποκράτους ἰητροῦ κώου, ἀπὸ Ἀσκληπιοῦ γεγονότος, καὶ ἐς ἐμὲ κλέος ἀφῖκται τῆς τέχνης. δὸς οὖν αὐτῷ χρυσὸν ὁπόσον ἂν βούληται. καὶ τὰ ἄλλα χύδην ὧν σπανίζει. καὶ πέμπε ἐς ἡμέας. ἔσται γὰρ ἰσότιμος Περσέων τοῖς ἀρίστοις. καὶ εἴ τις ἐστὶν ἄλλος ἀνὴρ κατ' εὐρώπην ἀγαθὸς. φίλον οἴκῳ βασιλέως τίθεσο, μὴ φειδόμενος ὄλβου. ἄνδρας γὰρ εὑρεῖν δυναμένους τι κατὰ συμβουλίην, οὐ ῥηΐδιον. ἔῤῥωσο.

Ὑστάνης ὕπαρχος Ἑλλησπόντου Ἱπποκράτει Ἀσκληπιαδῶν ὄντι ἀπογόνῳ χαίρειν.

Βασιλεὺς μέγας Ἀρταξέρξης σοῦ χρῄζων, ἔπεμ

ψι πρὸς ἡμέας ὑπάρχεις. κελεύω μὲν σοὶ ἄργυρον καὶ χρυσὸν, καὶ τὰ ἄλλα χύδην, ὧν σπανίζεις, καὶ ὅσα βούλει διδόναι, καὶ πέμπειν πρὸς ἑωυτὸν ἐν τάχει. ἔσεσθαι γὰρ περσέων τοῖς ἀρίστοις ἰσότιμον. σὺ οὖν παραγίνου ξυντόμως. ἔρρωσο.

Ἱπποκράτης ἰητρὸς Ὑστάνει Ἑλλησπόντου ὑπάρχῳ χαίρειν.

Πρὸς τὴν ἐπιστολὴν ἣν ἔπεμψας φάμενος παρὰ βασιλέως ἀφῖχθαι, πέμπε βασιλεῖ ἃ λέγω, γράφων ὅτι τάχος. ὅτι καὶ προσφορῇ, καὶ ἐσθῆτι, καὶ οἰκήσει, καὶ πάσῃ τῇ ἐς βίον ἀρκεούσῃ οὐσίῃ χρεόμεθα. περσέων δὲ ὄλβου, οὔ μοι θέμις ἐπαύρασθαι. οὐδὲ βαρβάρους ἄνδρας, νούσων παύειν, ἐχθροὺς ὑπάρχοντας Ἑλλήνων, ἔρρωσο.

Nolo hic facere uoluminum quæ is ſcripſit catalogum, quorum extant etiam dum octoginta (utinam non adeò mutilata) tantæ artis atq; doctrinæ, ut non humano ingenio ſed diuinitus quodammodo eſſe ædita credantur, in quibus nullum uerbum, quod non uox naturæ, nulla ſentētia quæ non Oraculi loco habeatur. E quibus profecto Apollonius Memphites, Chryſippus, Xenophon, Herodotus, Diocles, Mneſitheus, Archigenes, Antillus, Rufus, Athenæus, Attalus, Cteſius, Lupus, Galenus, cæteriq; medici qui poſtea fuerunt, ſi quid habuerunt boni, mutuati ſunt. Nec tamen me fugit Hippocrates multos

tes multos unius loci originarios, eodem genere & familia cognatos ac medicos omnes fuiſſe, & ob id in controuerſia eſſe an ſingula hæc uolumina unius ſoboles extiterint. Gratuitò & ſine inuidia cognatos familiaresq́; & myſtas ſacramento medicaq́; lege conſtrictos artem docebat medicam cum probo iureiurãdo, in quo tanquam in ſpeculo cernere eſt, Hippocratem inculpatiſsimum fuiſſe medicum & ueluti ſalutare quoddam numen in terris, diuos imitatus integritate morum & opum contemptu, impolutas manus, caſtos oculos ab omni impudicitia conſeruans, nulli morbũ differẽs &c. Exceſsit autem Lariſſæ, quum Democritum periſſe acce piſſet, annos natus centum & quatuor, uel ut alij dicunt, centum & nouem. In monumento diu apum examen mellificantium permanſit, quo melle nutrices infantium puſtulas & oris hulcera apud tumulum perungebant & facile ſanabant. Poſita eſt ei ſtatua capite tecto nempe pileo, quod nobilitatis eſt, ceu Vlyſſes pileatus cernitur, uel ut ſignificaret, quàm maxime eam partem corporis uelandam in qua tanquam in Domicilio, princeps animi reſideret, & intelligendi pontificiũ poſitum eſſet. Vel uti oſtenderet, etiam quum ualemus, lædentia uitare oportere. Alij alias eius rei opiniones adferunt. Filios moriens reliquit, Theſſalum & Draconẽ nulla in re patrẽ æquantes, nam ut incomptis moribus

à comicis proſcinduntur, dicti ſuem reſipere. Proinde Ariſtoph. Τοῖς Ἱπποκράτους υἱέσι ἐμφερεῖς, καὶ σὲ καλοῦσι βλιτομάμμαν. Huic Græcia ob meritum, honores illos quos Herculi decreuit, gloriaq́; deorum in totum coluit. In ſumma iſtum ego Hippocratem iudico totius Philoſophiæ, ſeculi ſui principem et cōſummatorem extitiſſe. Totius item Medicæ artis non Occeanum tantum, ſed ditiſsimum etiam quendam mundum: in eam enim opinionem abijt, ut quoties quidem hunc nominare audiam, non hominis audire me nomen putem, ſed omnino totius artis. Luce etenim clarius eſt, ſaluberrimā Medicinæ artem uniuerſam à nemine alio unquam mortalium, ampliore maieſtate & laude, omnisq́; mortalitatis adplauſu, nulla uerborum ambage traditam eſſe quàm ab eruditiſsimo Hippocrate noſtro, qui paucis contētus uocibus re omnē ad unguē abſoluit, perſuaſum igitur tibi hoc imprimis uelim, quiſquis es rei medicæ cultor, fruſtra te omnes alios quoſcunq́; authores nocturna uerſare manu, uerſare diurna, niſi ad hunc ipſum omnia referas, & uelut ad Heraclium lapidem examines, Atq́; ut de meo, quod nullum eſſe ſcio, iudicio taceam, Age dum uideamus quid de Hippocrate proceres ſcriptorum cenſuerint: Claudius Galenus cui poſt Hippoc. ſecundæ cedunt, hunc ipſum ferè ſolum in omnibus ſuis ſcriptis, ut irreprehenſibilem magiſtrum perpetuò

imitatur

imitatur inſtarq; oraculorum illius omnia, reuerenter expiſcatur, & tanquam dei uoces adorat, magnaq; induſtria in his expendendis ubiq; deprahenditur ſumma ingenij argutia, ac diſputandi inexuperabili ſubtilitate, aduerſus eos qui contra ueram Methodicā medicinā, hoc eſt Hippocratis *ſacratiſſima ſcripta ſaltem leuiter aliquid muſſarint. Sed age proferamus ex infinitis unum ſaltem atq; alterum* Magni Galeni *ſuper* Hippocrate *teſtimonium, Libro cui titulus eſt, Quod optimus* Medicus *ſit &* Philoſophus, Hippocratem *medicorum alpha extitiſſe inſinuat, his uerbis.*

εὔλογον δὲ διὰ μοχθηρὰν τροφὴν, ἣν οἱ νῦν ἄνθρωποι τρέφονται, καὶ διὰ τὸ τὸν πλοῦτον ἀρετῆς εἶναι τιμιώτερον, οὔθ' οἷος φειδίας ἐν πλάσταις, οὔθ' οἷος Απελλῆς ἐν γραφεῦσιν, οὔθ' οἷος ἱπποκράτης ἐν ἰατροῖς ἔτι γενέσθαι τινά.

Rurſum de naturalibus facultatibus libro primo eundē primas tenere dicit inter omnes quū medicos tum philoſophos. ἱπποκράτης μὲν οὖν ὧν ἴσμεν ἰατρῶν τε καὶ φιλοσόφων πρῶτος ἁπάντων, ὡς ἂν καὶ πρῶτος ἐπιγνοὺς τὰ τῆς φύσεως ἔργα, θαυμάζει τε καὶ διὰ πάντος ὑμνεῖ ταύτην δικαίαν ὀνομάζων, καὶ μόνην ἐξαρκεῖν εἰς ἅπαντα τοῖς ζώοις φησὶν αὐτὴν ἐξ αὑτῆς ἀδιδάκτως πράττουσαν ἅπαντα τὰ δέοντα. *Idē libro de diffinitionibus* Medicis *queſtus de ſpar*

ſa & confuſanea aliorum, qui Hippocratem anteceſſerunt, doctrina docet hunc primum recta inſtitiſſe uia, inquiens. Ἐπιγενόμενος δὲ τούτοις Ἱπποκράτης τὴν τέχνην συνέγραψεν, καὶ ὡρίσατο αὐτὴν ἐν τῷ περὶ τέχνης, ἀρχηγὸς ἀεὶ τῶν καλῶν γενόμενος, ἐπὶ οὗ πάντες οἱ Ἕλληνες μεμνήσονται εἰς αἰῶνα, ἐπειδήπερ κοινὸς εὐεργέτης ἁπάντων ἐγένετο. *Itidem de ratione curandi morbos ſecundo in hanc ſententiam.* Μαθήσεται γὰρ ὡς ὀρθῇ μὲν ὁδῷ πρῶτος ἁπάντων Ἱπποκράτης ἐχρήσατο. &c. *Libro deniq; aphoriſmorum quarto mirificum dicit eundem fuiſſe multarũ rerũ inuentorẽ, his uerbis.* Ἄξιον οὖν ἐστὶν ὥσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις οὕτω κἀν τούτῳ θαυμάσαι τὸν Ἱπποκράτην, τὰ μηδέπω μὲν δὲ τηνικαῦτα γνωσμένα πολλοῖς τῶν ἰατρῶν, αὐτὸν ἐξευρεῖν. *Taceo prudẽs quod cũ de Criſibus tertio uocat ducẽ & authorẽ diſciplinarum, & quod phiſiologiæ artiſq; totius huic ubiq; palmam tribuit. Soranus Hipp. artem medicam inchoatã abſoluiſſe teſtatur. Sic enim infit: Medicinam quidem inuenit Apollo, amplificauit Aeſculapius, perfecit Hippocrates, quem mihi hominis ducem & iudicem omniũ cauſſarum, & quæſtionum oportet accipere tanquam inuentorem omnium operum. In anthologia Græcorum plura ſunt epigrammata doctiſſime in Hippocratis laudẽ exarata, quorum unum aut alterum ex multis*

audire

audire ne pigeat, quæ docent pulchre Hippocratem ab antiquitate ob artis eximiam cognitione miraculaq́; Apollinis filium fuiſſe creditum, & primas obtinuiſſe in re medica, puta libro tertio hoc epitaphio:

Θεσσαλὸς Ἱπποκράτης, Κῷος γένος, ἐνθάδε κεῖται.
 Φοίβου ἀπὸ ῥίζης ἀθανάτου γεγαώς,
Πλεῖστα τρόπαια νόσων στήσας ὅπλοις Ὑγιείης,
 Δόξαν ἑλὼν πολλὴν οὐ τύχῃ, ἀλλὰ τέχνῃ.

Secundo uero uolumine lux hominum & ſeruator adpellatur, hoc epigrammate:

Ἱπποκράτης φάος ἦν μερόπων, ϗ σώζετο λαῶν
 Ἔθνεα, ϗ νεκύων ἦν σπάνις εἰν Ἀΐδῃ.

Libro quarto, Coi commentaria Apollinis ſcripta, Hippocratis dictata dicuntur, hoc disticho:

Ἢ τεὴν φωνὴν Ἱπποκράτης ἔγραψε Παιὰν
 Ἢ σὺ τῆς κείνου μάρτυς ἀκεστορίης.

Inter Latinos locupletiſsimum teſtem Hippocraticæ authoritatis puto Pliniū, qui plenum, inquit, miraculi hoc pariter utrasq; artes effloruiſſe, medicinam dico, magiceńq;, eadem ætate, illam Hippocrate, hanc Democrito illuſtrantibus. Rurſum, Medicinam, quæ denſiſsima nocte latuit reuomuit in lucem Hippocrates, genitus in inſula Coo. &c. Idem, Hippocratis, qui primus medendi præcepta clariſsime cōdidit, referta herbarum mentione inuenimus uolumina. Cornelius Celſ. Democriti

diſcipulus Hippocrates Cous, *primus ex omnibus memoria dignis, ab ſtudio ſapientiæ medicinam ſeparauit, uir & arte & facundia inſignis.* Macrob. Hippocrates, *inquit, qui tam fallere, quam falli neſcit, in experimentis certus. Sed hactenus de authore dixiſſe ſatis ſit, iam de opere ipſo, quæ pars fuit altera noſtræ orationis deſtinata, rerum ſeruata (quantum in nobis fuerit) ſerie dicemus. Qua in parte libri titulum, Authoris inſtitutũ, & ordinem cum phraſi uno faſce perſtringemus. Inſcriptio ergo Opuſculi eſt, etiam apud Latinos accepto à Græcis titulo* τὰ προγνωστικὰ, *quod ſonat auguria, ſiue præſagia. Tractauit idem argumenti genus* Nicãder *carmine, quod inde ex* Hippocrate *tranſumpſerat. Inſtitutum autem* Hipp. *fuiſſe uidetur hoc tam exiguo libello eam medicinæ partem quam Græci* Σημειωτικὴν *cognominãt adamuſsim abſoluere, atq; ita quidem* Medicorum *famæ plurimum conſulere, nequã calumniam ſubeant, uel curando, uel præſagiendo, id quod celeberrimis medicorum, in præſagijs huiuſmodi minus exercitatis ſæpius obtingere uidemus, quum deploratis, qui prognoſticis erant relinquendi, manum admouent.* Videtur *q̃ppe hæc ars quæ ſola corporibo minis dicata eſt,* Tres *principes parteis habere, quarũ alterã* ὑγιεινὴν, *alteram* θεραπευτικὴν, *tertiã* σημειωτικὴν *appelles.* Prima, *corpora quo minus incidant in*

morbos

morbos præcauet. Secunda corporis ſtatum immutat, Poſtrema præteritorũ cognitionẽ, præſentiũ inſpectionẽ futurorũ prædictiões cõtinet, quã pulcherrime in his quos urgemus libris Hipp. *excoluit. Sine quorum cognitione ut omnem* Medici *operam perditã iudico, Ita prudentem ſe præſtare poterit, prognoſticis inſtructus. Nec ſe ab internetionis crimine ſolum uindicare, ſed et ægros obtemperatiores reddere, ſummã ſibi fiduciam apud illos conciliare, et multis ſanitatem reuocare: Præſentiendo enim futura, de longinquo obuiam it, & morbum conclamatum prognoſtico relinquit. Decet autem generoſum Medicum quum ad morbo correptum uenerit, neq; turbari, neq; futurum euentum ignorare. Atq; hæc quidẽ potiſſima cauſa eſt quur huius authoris tam bonæ frugis plenos pognoſticõ libros ex omnibus uobis prælegendos ſelegerim. Proinde auſcultare attẽtius uos medicinæ cand. aduleſcẽtes hortor, quæ de toto opere ſim pronuntiaturus. Siquidem talia erunt, quæ ad futuram prælectionem uiam præſtruere, & animũ ſtudioſis augere debeant. Prætexuit huic operi Oratorum more præfationem, id quod alias non ſolet* Hip. *ſed ſemper ad rem feſtinat. Ob quoſdam* Medicos *qui ſeſe methodicos nominant.* Medicorum *officium eſſe cõtentes: Aut præſentem conſeruare ſanitatem, aut amiſſam reſtituere.* Vaticinationis *uero intereſſe præſentire*

diſcipulus Hippocrates Cous, *primus ex omnibus memoria dignis, ab ſtudio ſapientiæ medicinam ſeparauit, uir & arte & facundia inſignis.* Macrob. Hippocrates, *inquit, qui tam fallere, quam falli neſcit, in experimentis certus. Sed hactenus de authore dixiſſe ſatis ſit, iam de opere ipſo, quæ pars fuit altera noſtræ orationis deſtinata, rerum ſeruata (quantum in nobis fuerit) ſerie dicemus. Qua in parte libri titulum, Authoris inſtitutũ, & ordinem cum phraſi uno faſce perſtringemus. Inſcriptio ergo Opuſculi eſt, etiam apud Latinos accepto à Græcis titulo* τὰ προγνωστικὰ, *quod ſonat auguria, ſiue præſagia. Tractauit idem argumenti genus Nicãder carmine, quod inde ex* Hippocrate *tranſumpſerat. Inſtitutum autem* Hipp. *fuiſſe uidetur hoc tam exiguo libello eam medicinæ partem quam Græci* Σημειωτικὴν *cognominãt adamuſsim abſoluere, atq; ita quidem Medicorum famæ plurimum conſulere, nequã calumniam ſubeant, uel curando, uel præſagiendo, id quod celeberrimis medicorum, in præſagijs huiuſmodi minus exercitatis ſæpius obtingere uidemus, quum deploratis, qui prognoſticis erant relinquendi, manum admouent. Videtur* q̃ppe *hæc ars quæ ſola corpori hominis dicata eſt, Tres principes parteis habere, quarũ alterã* ὑγιεινὴν, *alteram* θεραπευτικὴν, *tertiã* σημειωτικὴν *appelles. Prima, corpora quo minus incidant in*

morbos

morbos præcauet. Secunda corporis ſtatum immutat, Poſtrema præteritorũ cognitionẽ, præſentiũ inſpectionẽ futurorũ prædictiões cõtinet, quã pulcherrime in his quos urgemus libris Hipp. *excoluit. Sine quorum cognitione ut omnem Medici operam perditã iudico, Ita prudentem ſe præſtare poterit, prognoſticis inſtructus. Nec ſe ab internetionis crimine ſolum uindicare, ſed et ægros obtemperatiores reddere, ſummã ſibi fiduciam apud illos conciliare, et multis ſanitatem reuocare: Præſentiendo enim futura, de longinquo obuiam it, & morbum conclamatum prognoſtico relinquit. Decet autem generoſum Medicum quum ad morbo correptum uenerit, neq; turbari, neq; futurum euentum ignorare. Atq; hæc quidẽ potiſſima cauſa eſt quur huius authoris tam bonæ frugis plenos pognoſticõ libros ex omnibus uobis prælegendos ſelegerim. Proinde auſcultare attẽtius uos medicinæ cand. adulſcẽtes hortor, quæ de toto opere ſim pronuntiaturus. Siquidem talia erunt, quæ ad futuram prælectionem uiam præſtruere, & animã ſtudioſis augere debeant. Prætexuit huic operi Oratorum more præfationem, id quod alias non ſolet Hip. ſed ſemper ad rem feſtinat. Ob quoſdam Medicos qui ſeſe methodicos nominant. Medicorum officium eſſe cõtentes: Aut præſentem conſeruare ſanitatem, aut amiſſam reſtituere. Vaticinationis uero intereſſe præſentire*

tire futura. Cæterum Hippoc *.propter cõclamatos qui ſanitati reſtitui non poſſunt, unde Ouid.d ſtichon,* Tertiam *medicinæ partem præſagiendi nempe cogni-tionem neceſſariam duxit.* Atq; *hic uide mihi ſtatim à limine operis primo induſtrij artificis ſedulitatem, qui circa opificium ſuum, acurate innuit ordine tria, quibus morbi, euẽtusq; agnoſcũtur indicia, prognoſtica, digno ſtica & memoratiua ſolicitius à prudẽte medico, ut* Pro*methea præſtet, animaduertenda, ut plane is ſit de quo* Homerus. Ὅς ᾔδη τά τ᾽ ἐόντα τά τ᾽ ἐσσόμενα πρό τ᾽ ἐόντα. Mox deinde ad corpus ipſum progrediens o-*mnia in ipſo præſcribit ſigna, unde diuinare poßis, quid de languẽte ſiet ſperandũ, hic uultũ* Hippocraticũ *cũ ſu is partibus depingit, lumina, palpebras, nares, labia, dẽtes, frontẽ, tẽpora, aures, ſecundũ ſingula fere momẽta; ſiue uigilet, ſiue dormiat æger, ita ut clinicus circũſpe-ctus certò præſcire poßit, quæ habẽda de laborãte ſpes ſit.* Subdit *deinde uniuerſi corporis habitũ ac decubitũ, ceruicem, brachia, manus, uentrẽ, crura, pedes, ex quo-rum conſideratione uaticinari liceat diram ægritudinis ſæuitiam.* Poſt *uero ad ea quæ ſuperueniunt tranſit, quæ que inde hariolari queant, hic ſpiritus rationẽ, ſudorẽ, præcordiorum cruciatum, animi anguſtiam, ac delyria abſceßus, tumores, fluxus ſanguinis, et ſuppuramẽta di ſpiciẽda exponit, quæ omnia niſi nauiter conſyderet me dicus, hallucinabitur, ſuoq; collegio artiq; calumniã con*

ſtabit. Hæc ſane libro primo comprehenduntur. Secūdo autem libro his paria continentur. Quanquam ut hominis φιλανθρωπισμὸν hic cognoſcamus, & ardorem in arte perdiſcenda, non ſolum externorū ſignorum intentus eſt ſpectator, ſed nunc ſcaphium, nunc laſanum inſpicere, odorari, quin & ipſa ueſicæ, aluiq; recrimenta delibare non ueritus eſt, ut inde morbi naturam perſentiſceret. Quare & ab Ariſtophane Σκατόφαγος dictus eſt. Quo ſcommate etiam nunc ueteratores quidā, Medicos notant, quaſi uero non iſto nomine uel præcipue laudari mereantur, qui quo ſubueniant hominum calamitatibus ſua illa ſublimitate obliti ſeſe ad hæc ſordida deijciunt nihil eorum ſordidum putantes, quæ ad hominis conſeruationē, plurimū momēti habere iudicāt. His adijcit ſputi et uomitus præſagia ſuppurationes, uomicas, abſceſſus, extremarūq; corporis partiū letale frigus. Poſt hæc tertium aggreditur librum quo longe difficillimā dierū criticorū obſeruationē præſcribit. Nō præterit deinde quæ in ſingulis febriū generibus, et earū periodis debeāt, ꝓſpici maxime ubi abſceſſus adpareāt, ex quorū indicatione, morbi malignitatē præcognoſcere liceat. Eaq; omnia quū ſumma uigilātia perſecutus eſt, ne fides authori derogetur, adijcit et in Lycia, Europa atq; Aſia hæc ſigna uera eſſe comprobauimus, ne quis tanquā uana explodere præſumat.

Ne tamen putes Hippocratem probare ſi quis hariolan di gloriã captare ex præſagitura ſtudeat, ut quæcunq; ægrotanti ſuperuenerunt diuinare conetur, periclitan= tur qui ita ſe huic inaniſſimæ aurulæ credunt et ualitudi nes atterunt et interdũ perimũt, dum medendi arte non contenti diuinationẽ quoq; geſtiũt oſtentare: ſentit enim prudentis medici officiũ eſſe cũ ad uiſendum infirmum ingreſſus fuerit primũ languentis habitũ, corporis con ſtitutionẽ, ætatẽ, animũ, conſuetudinẽ, mores, morbũ, ui res, conſyderare, uitãq; tranſactã, et ualetudinẽ ſuperio ris tẽporis & breuiter omnia ab ipſo & familiarib. ſci ſcitari, cunctis quæ acceperit iudiciũ ſuũ ueluti cõdimen tũ aſpergere, atq; ita demũ præſagia elicere, cũ huiuſmo di præfatione: ſiquidẽ omnia circa ægrũ recte admini= ſtrentur hoc euenturũ, errores uero cõmiſſos morbi ſo= lutionẽ remorari uel necẽ accelerare. Reſtat ut de phra ſi pauca adponam. Doricus quũ eſſet Ionice tamen pro pter Democr. ſcripſit. Celebratur maxime ab omnibus Hippocratea breuitas ſimul et rotũditas. Sed quia pri ſcæ breuitatis Hip. dignitas nõ omnib. peruia eſt, nec fa cile à quouis intelligentia cõſequi poteſt, nõ pigeat ſtudi oſos ſumma diligẽtia uel me interpretẽ qui eos libros cu rioſe enarrare inſtitui, audire, & Hip. certa et ſacroſan cta oracula reuerenter amplecti: & intelligetis olim hæc quam uel Apollinis oracula ueriora.

FINIS.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΚΩΟΥ ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Τὸν ἰητρὸν, δοκέει μοι, ἄριστον εἶναι, πρόνοιαν ἐπιτηδεύειν. Προγινώσκων γὰρ καὶ προλέγων παρὰ τοῖσι νοσέουσι, τά τε παρεόντα, καὶ τὰ προγεγονότα, καὶ τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι, ὁκόσα τε παραλείπουσιν οἱ ἀσθενέοντες, ἐγδιηγεύμενος, πιστεύοιτ' ἂν μᾶλλον γινώσκειν, τὰ τῶν νοσεόντων πρήγματα, ὥστε τολμᾶν ἐπιτρέπειν τοὺς ἀνθρώπους σφέας ἑωυτοὺς τῷ ἰητρῷ.

Τὴν δὲ θεραπείην ἄριστ' ἂν ποιέοιτο προειδὼς τὰ ἐσόμενα τῶν παθημάτων. ὑγιέας μὲν γὰρ ποιέειν ἅπαντας τοὺς ἀσθενέοντας, ἀδύνατον. τοῦτο γὰρ τοῦ προγινώσκειν τὰ μέλλοντα, ἀποβήσεσθαι κρεῖττον ἂν ἦν.

Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἄνθρωποι ἀποθνήσκουσιν, οἱ μὲν πρὶν καλέσαι τὸν ἰητρὸν, ὑπὸ ἰσχύος τῆς νόσου. οἱ δὲ, καὶ ἐσκαλεσάμενοι, παραχρῆμα ἐτελεύτησαν, οἱ μὲν ἡμέρην μίαν ζήσαντες, οἱ δὲ, ὀλίγῳ

πλέονα χρόνον, περὶ ἢ τὸν ἰητρὸν τὴν τέχνην πρὸς ἕκαστον νόσημα ἀνταγωνίσασθαι. γνῶναι οὖν χρὴ τῶν παθέων τῶν τοιουτέων τὰς φύσιας, ὁκόσον ὑπὲρ τὴν δύναμίν εἰσι τῶν σωμάτων.

Ἅμα δὲ καὶ εἴ τι θεῖον ἔνεστιν ἐν τῇσι νούσῃσι, καὶ τούτου τὴν πρόνοιαν ἐκμανθάνειν. οὕτω γὰρ ἂν θαυμάζοιτό τε δικαίως, καὶ ἰητρὸς ἀγαθὸς ἂν εἴη. καὶ γὰρ οὓς οἷόν τε περιγίνεσθαι, τούτους ἔτι μᾶλλον δύναιτ' ἂν ὀρθῶς διαφυλάσσειν, ἐκ πλείονος χρόνου προβουλευόμενος πρὸς ἕκαστα. καὶ τοὺς ἀποθανουμένους τε καὶ σωθησομένους προγινώσκων τε καὶ προαγορεύων, ἀναίτιος ἂν εἴη.

Σκέπτεσθαι δὲ χρὴ ὧδε ἐν τοῖσιν ὀξέσι νουσήμασι, πρῶτον μὲν τὸ πρόσωπον τοῦ νοσέοντος, εἰ ὅμοιόν ἐστι, τοῖσι τῶν ὑγιαινόντων. μάλιστα δὲ, εἰ αὐτὸ ἑωυτῷ, οὕτω γὰρ ἂν εἴη ἄριστον. τὸ δ' ἐναντιώτατον τοῦ ὁμοίου δεινότατον. εἴη δ' ἂν τὸ τοιόνδε. ῥὶς ὀξεῖα. ὀφθαλμοὶ κοῖλοι, κρόταφοι, ξυμπεπτωκότες. ὦτα ψυχρὰ καὶ ξυνεσταλμένα, καὶ οἱ λοβοὶ τῶν ὤτων ἀπεστραμμένοι. καὶ τὸ δέρμα τὸ περὶ τὸ μέτωπον, σκληρόν τε καὶ περιτεταμένον, καὶ καρφαλέον ἐόν. καὶ τὸ χρῶμα τοῦ ξύμπαντος προσώπου χλωρόν τε ἢ καὶ μέλαν ἐόν, καὶ πελιὸν, ἢ μολιβδῶδες.

Ἢν μὲν

Ἢν μὲν οὖν ἐν ἀρχῇ τῆς νούσου, τὸ πρόσωπον τοιοῦτον ᾖ, καὶ μὴ πω οἷόν τε ᾖ, τοῖσιν ἄλλοισι σημείοισι ξυντεκμαίρεσθαι, ἐπανέρεσθαι χρὴ, μὴ ἠγρύπνησεν ὤνθρωπος. ἢ τὰ τῆς κοιλίης ἐξυγρασμένα ἢ ἰσχυρῶς, ἢ λιμῶδές τι ἔσχη αὐτόν. καὶ ἢν μέν τι τούτων ὁμολογῇ, ἧσσον νομίζειν δεινὸν εἶναι. κρίνεται δὲ τὰ τοιαῦτα, ἐν ἡμέρῃ τε καὶ νυκτὶ, ἢν διὰ ταύτας τὰς προφάσιας, τὸ πρόσωπον τοιοῦτον ᾖ. ἢν δὲ μηδὲν τουτέων φῇσιν εἶναι, μὴ δὲ ἐν τῷ χρόνῳ τῷ προειρημένῳ καταστῇ, εἰδέναι χρὴ, ἐγγὺς ἐόντα τοῦ θανάτου.

Ἢν δὲ καὶ παλαιοτέρου ἐόντος τοῦ νοσήματος, ἢ τριταίου, ἢ τεταρταίου, τὸ πρόσωπον τοιοῦτον ᾖ, περί τε τουτέων ἐπανέρεσθαι, περὶ ὧν καὶ πρότερον ἐκέλευσα. καὶ τὰ ἄλλα σημεῖα σκέπτεσθαι, τά τε ἐν τῷ ξύμπαντι προσώπῳ, τά τε ἐν τῷ σώματι. καὶ τὰ ἐν τοῖσιν ὀφθαλμοῖσιν.

Ἢν γὰρ τὴν αὐγὴν φεύγωσιν, ἢ δακρύωσιν ἀπροαιρέτως, ἢ διαστρέφονται, ἢ θάτερος θατέρου ἐλάσσων γίνεται. ἢ τὰ λευκὰ ἐρυθρὰ ἴσχωσιν, ἢ πελιὰ βλέφαρα, ἢ φλέβια μέλανα ἐν αὐτέοισιν ἔχωσιν. ἢ λῆμαι φαίνονται περὶ τὰς ὄψιας. ἢ καὶ ἐναιωρεύμενοι, ἢ ἐξίσχοντες. ἢ ἔγκοιλοι ἰσχυρῶς γινόμενοι. ἢ ὄψιες αὐχμῶσαι καὶ ἀλαμπέες. ἢ τὸ χρῶμα τοῦ ξύμπαντος

προσώπου ἠλλοιωμένου ᾖ, ταῦτα πάντα κακὰ νομίζειν καὶ ὀλέθρια εἶναι.

Σκοπεῖν δὲ χρὴ καὶ τὰς ὑποφάσιας τῶν ὀφθαλμῶν ἐν τοῖσιν ὕπνοισιν, ἢν γάρ τι ὑποφαίνηται τοῦ λευκοῦ, τῶν βλεφάρων μὴ ξυμβαλλομένων, τοῦ λευκοῦ μὴ ἐκ διαῤῥοίης ἢ φαρμακοποσίης ἐόντι, ἢ μὴ εἰθισμένῳ οὕτω καθεύδειν, φλαῦρον τὸ σημεῖον, καὶ θανατῶδες λίαν.

Ἢν δὲ καμπύλον ἢ ῥιγνὸν γένηται, ἢ πελιὸν, ἢ ὠχρὸν βλέφαρον, ἢ χεῖλος, ἢ ῥὶς, μετά τινος τῶν ἄλλων σημείων, εἰδέναι χρὴ, ἐγγὺς ἐόντα θανάτου. Θανατῶδες δὲ καὶ χείλεα ἀπολυόμενα, καὶ κρεμάμενα, καὶ ψυχρὰ, καὶ ἔκλευκα γινόμενα.

Κεκλιμένον δὲ χρὴ καταλαμβάνεσθαι τὸν νοσέοντα ὑπὸ τοῦ ἰητροῦ, ἐπὶ τὸ πλευρὸν τὸ δεξιὸν, ἢ τὸ ἀριστερόν. καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὸν τράχηλον καὶ τὰ σκέλεα ὀλίγον ἐπικεκαμμένα ἔχοντα. καὶ τὸ ξύμπαν σῶμα, ὑγρὸν κείμενον. οὕτω γὰρ καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν ὑγιαινόντων κατακλίνονται. ἄρισται δὲ εἰσὶ τῶν κατακλίσεων, αἱ ὅμοιαι τῇσι τῶν ὑγιαινόντων.

Ὕπτιον δὲ κεῖσθαι καὶ τὰς χεῖρας, καὶ τὸν τράχηλον, καὶ τὰ σκέλεα ἐκτεταμένα ἔχοντα, ἧσσον ἀγαθόν.

Εἰ δὲ

Εἰ δὲ καὶ προπετὴς γένοιτο, καὶ καταῤῥέοι ἀπὸ τῆς κλίνης ἐπὶ πόδας, δεινότερόν ἐστιν.

Εἰ δὲ καὶ γυμνοὺς τοὺς πόδας εὑρίσκοιτο ἔχων μὴ θερμοὺς κάρτα ἐόντας, καὶ τὰς χεῖρας, καὶ τὸν τράχηλον, καὶ τὰ σκέλεα ἀνωμάλως διεῤῥιμμένα καὶ γυμνά, κακόν. ἀλυσμὸν γὰρ σημαίνει.

Θανατῶδες δὲ, καὶ τὸ κεχηνότα καθεύδειν αἰεί. καὶ τὰ σκέλεα ὑπτίου κειμένου ξυγκεκαμμένα εἶναι ἰσχυρῶς, καὶ διαπεπλεγμένα.

Ἐπὶ γαστέρα δὲ κεῖσθαι ᾧ μὴ σύνηθές ἐστι καὶ ὑγιαίνοντι οὕτω κοιμᾶσθαι, παραφροσύνην τινὰ σημαίνει, ἢ ὀδύνην τῶν ἀμφὶ τὴν κοιλίην τόπων.

Ἀνακαθίζειν δὲ βούλεσθαι τὸν νοσέοντα, τῆς νόσου ἀκμαζούσης, πονηρὸν μὲν ἐν πᾶσι τοῖς ὀξέσι νοσήμασι. κάκιστον δὲ, ἐν τοῖσι περιπλευμονικοῖσιν.

Ὀδόντας δὲ πρίειν ἐν πυρετοῖσιν ὁκόσοισι μὴ ξύνηθές ἐστιν ἀπὸ παίδων, μανικὸν καὶ θανατῶδες, ἀλλὰ προλέγειν ἀπ᾽ ἀμφοῖν κίνδυνον ἐσόμενον, ἢν δὲ καὶ παραφρονέων τοῦτο ποιῇ, ὀλέθριον γίνεται κάρτα ἤδη. Ἕλκος δὲ ἤν τε καὶ προγεγονὸς τύχῃ ἔχων, ἤν τε καὶ ἐν τῇ νούσῳ γίνηται, καταμανθάνειν δεῖ. ἢν γὰρ μέλλῃ ἀπόλ

λυσθαι ὁ ἄνθρωπος, πρὸ τοῦ θανάτου, πελιδνάν τε καὶ ξηρὸν ἐοῦσαν, ἢ ὠχρόν τε καὶ ξηρόν.

Περὶ δὲ χειρῶν φορῆς, τάδε γινώσκω. ὁκόσοισιν ἐν πυρετοῖσιν ὀξέσιν, ἢ περιπλευμονίῃσιν, ἢ ἐν φρενίτισι, ἢ ἐν κεφαλαλγίῃσι, πρὸ τοῦ προσώπου φερομένας καὶ θηρευούσας διὰ κενῆς. καὶ ἀποκαρφολογούσας. καὶ κροκύδας ἀπὸ τῶν ἱματίων ἀποτιλλούσας. καὶ ἀπὸ τοῦ τοίχου ἄχυρα ἀποσπώσας, πάσας εἶναι κακὰς καὶ θανατώδεας.

Πνεῦμα δὲ πυκνὸν μὲν ἐὸν, πόνον σημαίνει, ἢ φλεγμονὴν, ἐν τοῖσιν ὑπὲρ τῶν φρενῶν χωρίοισι. μέγα δὲ ἀναπνεόμενον διὰ πολλοῦ χρόνου, παραφροσύνην δηλοῖ. ψυχρὸν δὲ ἐκπνεόμενον ἐκ τῶν ῥινῶν καὶ τοῦ στόματος, ὀλέθριον κάρτα ἤδη γίνεται.

Εὔπνοιαν δὲ χρὴ νομίζειν κάρτα μεγάλην δύναμιν ἔχειν εἰς σωτηρίην ἐν ἅπασι τοῖσιν ὀξέσι νοσήμασιν, ὅσα ξὺν πυρετοῖσιν ἐστὶ, καὶ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσι κρίνεται.

Οἱ δὲ ἱδρῶτες, ἄριστοι μὲν εἰσὶν ἐν πᾶσι τοῖς ὀξέσι νουσήμασιν, ὁκόσοι ἂν ἡμέρῃσί τε κρισίμοισι γίνονται, καὶ τελείως τὸν πυρετὸν ἀπαλλάττουσιν. ἀγαθοὶ δὲ ὁκόσοι διὰ παντὸς τοῦ σώματος γινόμενοι, ἀπέδειξαν τὸν ἄνθρωπον εὐπε-

τέστερον φέροντα τὸ νόσημα. οἱ δ' ἂν μὴ τουτέων τι ἐργάσωνται, οὐ λυσιτελέες. κάκιστοι δὲ, οἱ ψυχροί τε καὶ μοῦνον περὶ τὴν κεφαλὴν τε καὶ τὸ πρόσωπον γινόμενοι καὶ τὸν αὐχένα. οὗτοι γὰρ ξὺν μὲν ὀξεῖ πυρετῷ θάνατον προσημαίνουσι. ξὺν δὲ πρηυτέρῳ, μῆκος νούσου. καὶ οἱ κατὰ πᾶν τὸ σῶμα ὡσαύτως γινόμενοι, τοῖσι περὶ τὴν κεφαλήν. οἱ δὲ κεγχροειδέες καὶ μοῦνον περὶ τὸν τράχηλον γινόμενοι, πονηροί. οἱ δὲ μετὰ σταλαγμῶν καὶ ἀτμίζοντες, ἀγαθοί. κατανοεῖν δὲ χρὴ τὸ σύνολον τῶν ἱδρώτων. γίνονται γὰρ οἱ μὲν δι' ἔκλυσιν σωμάτων, οἱ δὲ, διὰ συντονίην φλεγμονῆς.

Ὑποχόνδριον δὲ, ἄριστον μὲν, ἀνώδυνόν τε ἐὸν, καὶ μαλθακὸν, καὶ ὁμαλὸν, καὶ ἐπὶ δεξιὰ καὶ ἐπ' ἀριστερά. φλεγμαῖνον δὲ, ἢ ὀδύνην παρέχον, ἢ ἐντεταμμένον, ἢ ἀνωμάλως διακείμενα, τὰ δεξιὰ πρὸς τὰ ἀριστερὰ, ταῦτα πάντα φυλάσσεσθαι χρή.

Εἰ δὲ καὶ σφυγμὸς ἐνείη ἐν τῷ ὑποχονδρίῳ, θόρυβον σημαίνει, ἢ παραφροσύνην, ἀλλὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπικατιδεῖν τῶν τοιουτέων. ἢν γὰρ αἱ ὄψιες πυκνὰ κινέωνται, μανῆναι τούτοις ἐλπίς.

Οἴδημα δὲ ἐν τῷ ὑποχονδρίῳ σκληρόν τε ἐὸν καὶ ἐπώδυνον, κάκιστον μὲν, εἰ παρ' ἅπαν εἴη

τὸ ὑποχόνδριον. εἰ δὲ καὶ εἴη ἐν τῷ ἑτέρῳ μέρει, ἀκινδυνότερον δ' ἐστὶν ἐν τῷ ἐπ' ἀριστερά.

Σημαίνει δὲ τὰ τοιαῦτα οἰδήματα ἐν ἀρχῇ μὲν, θάνατον ὀλιγοχρόνιον ἔσεσθαι. ἢν δὲ ὑπερβάλλῃ εἴκοσιν ἡμέρας ὅ, τε πυρετὸς ἔχων καὶ τὸ οἴδημα μὴ καθιστάμενον, ἐς διαπύησιν τρέπεται. γίνεται δὲ τουτέοισιν ἐν τῇ πρώτῃ περιόδῳ, καὶ αἵματος ῥῆξις ἐκ τῶν ῥινῶν, καὶ κάρτα ὠφελέει, ἀλλ' ἐπανερωτᾷν χρὴ, εἰ τὴν κεφαλὴν ἀλγέουσιν, ἢ ἀμβλυωπῶσιν. ἢν γάρ τι τοιοῦτον εἴη, ἐνταῦθα ῥέποι. μᾶλλον δὲ τοῖσι νεωτέροισι πέντε καὶ τριήκοντα ἐτέων, τὴν τοῦ αἵματος ῥῆξιν προσδέχεσθαι χρή.

Τὰ δὲ μαλθακὰ τῶν οἰδημάτων καὶ ἀνώδυνα καὶ τῷ δακτύλῳ ὑπείκοντα, χρονιωτέρας τὰς κρίσιας ποιέεται, καὶ ἧσσον ἐκείνων δεινότερά ἐστιν. εἰ δὲ ὑπερβάλλοι ἑξήκοντα ἡμέρας ὅ, τε πυρετὸς ἔχων καὶ τὸ οἴδημα μὴ καθίσταται, ἔμπυον ἔσεσθαι σημαίνει. καὶ τοῦτο καὶ τὸ ἐν τῇ ἄλλῃ κοιλίῃ κατὰ τ' αὐτό.

Ὁκόσα μὲν οὖν ἐπώδυνά τε ἐστὶ, καὶ σκληρὰ καὶ μεγάλα, σημαίνει κίνδυνον θανάτου, ὀλιγοχρόνιον, ὁκόσα δὲ μαλθακά τε καὶ ἀνώδυνα καὶ τῷ δακτύλῳ πιεζόμενα ὑπείκει, χρονιώτερα ἐκείνων. τὰς δ' ἀποστάσιας.

Ἧσσον

Ἠ ὅσον τὰ ἐν τῇ γαστρὶ οἰδήματα ποιέεται, τῶν ἐν τοῖσιν ὑποχονδρίοισιν, ἥκιστα δὲ τὰ ὑποκάτω τοῦ ὀμφαλοῦ ἐς ἀποπύησιν τρέπεται. αἵματος δὲ ῥῆξιν ἐκ τῶν ἄνω τόπων μάλιστα προσδέχεσθαι. ἁπάντων δὲ χρὴ τῶν οἰδημάτων χρονιζόντων ἐπὶ ταῦτα τὰ χωρία, ὑποσκέπτεσθαι τὰς ἐκπυήσιας.

Τὰ δὲ διαπυήματα ὧδε δεῖ σκέπτεσθαι τὰ ἐντεῦθεν, ὁκόσα μὲν ἔξω τρέπεται, ἄριστά ἐστι. μικρά τε ἐόντα. καὶ ὡς μάλιστα ἐκκλίνοντα. καὶ ἐς ὀξὺ ἀποκυρτούμενα. τὰ δὲ μεγάλα τε ἐόντα καὶ πλατέα, καὶ ἥκιστα ἐς ὀξὺ ἀποκορυφούμενα, κάκιστα.

Ὅσα δὲ εἴσω δὲ ῥήγνυται, ἄριστά ἐστιν, ἃ μηδὲν τῷ ἔξω χωρίῳ ἐπικοινωνέει, ἀλλ' ἐστὶ προσεσταλμένα τε καὶ ἀνώδυνα. καὶ πᾶν τὸ ἔξω χωρίον, ὁμόχροον φαίνεται.

Τὸ δὲ πύον, ἄριστον λευκόν τε εἶναι, καὶ ὁμαλὸν, καὶ λεῖον, καὶ ὡς ἥκιστα δυσῶδες. τὸ δὲ ἐναντίον τούτου, κάκιστον.

ἹΠΠΟΚΡΆΤΟΥΣ ΚΏΟΥ ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚΩ͂Ν ΒΙΒΛΊΟΝ ΔΕΎΤΡΟΝ.

Οἱ δὲ ὕδρωπες, οἱ ἐκ τῶν ὀξέων νουσημάτων πάντες κακοί. οὔτε γὰρ τοῦ πυρὸς ἀπαλλάσσουσιν. ἐπώδυνοί τε εἰσὶ κάρτα καὶ θανατώδεες. ἄρχονται δὲ οἱ πλεῖστοι, ἀπὸ τῶν κενεώνων καὶ τῆς ὀσφύος, οἱ δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ ἥπατος.

Οἷσι μὲν οὖν ἀπὸ τῶν κενεώνων καὶ τῆς ὀσφύος αἱ ἀρχαὶ γίνονται, οἵ τε πόδες οἰδέουσι, καὶ διάῤῥοιαι πολυχρόνιοι ἔχουσιν, οὔτε τὰς ὀδύνας λύουσαι τὰς ἐκ τῶν κενεώνων καὶ τῆς ὀσφύος, οὔτε τὴν γαστέρα λαπάσσουσαι.

Ὁκόσοισι δὲ ἀπὸ τοῦ ἥπατος ὕδρωπες γίνονται, βῆχές τε καὶ θυμὸς τούτοισιν ἐγγίνεται, καὶ οὐδέν τι ἀποπτύουσιν ἄξιον λόγου, καὶ οἱ πόδες οἰδέουσι. καὶ ἡ γαστὴρ οὐ διαχωρέει, εἰ μὴ σκληρά τε καὶ πρὸς ἀνάγκην. καὶ περὶ τὴν κοιλίην γίνονται οἰδήματα, τὰ μὲν ἐπὶ δεξιὰ, τὰ δ' ἐπ' ἀριστερὰ, ἱστάμενά τε καὶ καταπαυόμενα.

Κεφαλὴ δὲ καὶ χεῖρες καὶ πόδες ψυχρὰ ἐόντα, κακόν. τῆς τε κοιλίης καὶ τῶν πλευρῶν, θερμῶν ἐόντων. ἄριστον δὲ καὶ ὅλον τὸ σῶμα, θερμόν τε

ἐὸν καὶ

ἐὸν καὶ μαλθακόν. στρέφεσθαι δὲ χρὴ ἐξιδίας τὸν ἀλγεῦντα καὶ ἐν τοῖσι μετεωρισμοῖσιν ἐλαφρὸν εἶναι.

Εἰ δὲ βαρὺς ἐὼν φαίνοιτο, καὶ τὸ ἄλλο σῶμα καὶ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, ἐπικινδυνώτερον. εἰ δὲ πρὸς τῷ βάρει καὶ οἱ ὄνυχες καὶ οἱ δάκτυλοι πελιδνοὶ γίνονται, προσδόκιμος ὁ θάνατος παραυτίκα. μελαινόμενοι δὲ παντελῶς οἱ δάκτυλοι, καὶ οἱ πόδες, ἧσσον ὀλέθριοι τῶν πελιδνῶν εἰσιν, ἀλλὰ καὶ τ' ἄλλα σημεῖα, σκέπτεσθαι χρή. ἢν γὰρ εὐπετέως φέρων φαίνηται τὸ κακὸν, καὶ ἄλλο τι τῶν περιεστηκότων πρὸς τουτέοισι τοῖσι σημείοισιν ὑποδεικνύει, τὸ νόσημα ἐς ἀπόστασιν τραπῆναι ἐλπίς. ὥστε τὸν μὲν ἄνθρωπον περιγενέσθαι, τὰ δὲ μελανθέντα τοῦ σώματος ἀποπεσεῖν.

Ὄρχιες δὲ καὶ αἰδοῖα ἀνεσπασμένα, πόνους ἰσχυροὺς σημαίνει, καὶ κίνδυνον θανατώδεα.

Περὶ δὲ ὕπνον ὥσπερ κατὰ φύσιν σύνηθες ἡμῖν ἐστι, τὴν μὲν ἡμέρην, ἐγρηγορέναι χρή. τὴν δὲ νύκτα, καθεύδειν. ἢν δὲ εἴη τοῦτο μεταβεβλημένον κάκιον. ἥκιστα δ' ἂν λυποίοιτο, εἰ κοιμῷτο τὸ πρωὶ ἐς τὸ τρίτον μέρος τῆς ἡμέρης, οἱ δὲ ἀπὸ τουτέου τοῦ χρόνου ὕπνοι, πονηρότεροί εἰσι. κάκιστον δὲ μὴ κοιμᾶσθαι, μήτε τῆς νυκτός, μήτε

τῆς

τῆς ἡμέρης. εἰ γὰρ ὑπὸ ὀδύνης τε καὶ πόνων ἀγρυπνίη ἄν, ἢ παραφροσύνη ἔσται ἀπὸ τούτου τοῦ σημείου.

Διαχώρημα δὲ ἐστὶν ἄριστον, τὸ μαλθακόν τε καὶ ξυνεστηκός. καὶ τὴν ὥρην ἥνπερ καὶ ὑγιαίνοντι ὑποχωρεῖν. πλῆθος δὲ πρὸς λόγον τῶν ἐσιόντων. τοιαύτης γὰρ ἐούσης τῆς διεξόδου, ἡ κάτω κοιλίη ὑγιαίνοι ἄν.

Εἰ δὲ εἴη ὑγρὸν τὸ διαχώρημα, ξυμφέρει μήτε τρύζειν μήτε πυκνόν τι εἶναι, καὶ κατ' ὀλίγον ὑποχωρεῖν. κοπιῇ γὰρ ὁ ἄνθρωπος, ὑπὸ τοῦ ξυνεχέος ἐξαναστάσιος, καὶ ἀγρυπνοίη ἄν. εἰ δὲ ἀθρόον πολλάκις διαχωρεῖ, κίνδυνος λειποθυμῆσαι.

Ἀλλὰ χρὴ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν εἰσιόντων, ἢ δὶς, ἢ τρὶς τῆς ἡμέρης ὑποχωρεῖν. τῆς δὲ νυκτὸς, ἅπαξ. πλεῖονα δὲ ἐπὶ τὸ πρωῒ, ὥσπερ σύνηθές ἐστι τῷ ἀνθρώπῳ.

Παχύνεσθαι δὲ χρὴ τὸ διαχώρημα, ἰούσης πρὸς κρίσιν τῆς νόσου. ὑπόπυρρον δὲ ἔστω καὶ μὴ λίην δυσῶδες.

Ἐπιτήδειον δὲ καὶ ἕλμινθας στρογγύλας διεξιέναι μετὰ τοῦ διαχωρήματος, πρὸς κρίσιν ἰούσης τῆς νόσου.

Δεῖ δὲ ἐν παντὶ τῷ νουσήματι, λιπαρὴν τὴν κοιλίην εἶναι, καὶ εὔογκον.

Ὑδαρὲς

ὑδαρέα δὲ κάρτα ἢ λευκὸν, ἢ χλωρὸν, ἢ ἐρυθρὸν ἰσχυρῶς, ἢ ἀφρῶδες διαχωρέειν, πονηρὰ ταῦτα πάντα.

Ἔτι δὲ πονηρὸν, καὶ σμικρόν τε ἐὸν, καὶ γλίσχρον, καὶ λευκὸν καὶ ὑπόχλωρον, καὶ λεῖον.

Τουτέων δὲ, θανατωδέστερα ἂν εἴη, τὰ μέλανα, ἢ λιπαρὰ, ἢ πέλια, ἢ ἰώδεα καὶ κάκοδμα.

Τὰ δὲ ποικίλα, χρονιώτερα μὲν τουτέων. ὀλέθρια δὲ, οὐδὲν ἧσσον. ἔστι δὲ ταῦτα, ξυσματώδεα, καὶ χολώδεα, καὶ πρασοειδέα, καὶ μέλανα. Ποτὲ μὲν, ὁμοῦ διεξερχόμενα ἀλλήλοισι. ποτὲ δὲ, κατὰ μέρος.

Φῦσαν δὲ ἄνευ ψόφου καὶ παραδήσιος διεξιέναι, ἄριστον, κρέσσον δὲ καὶ σὺν ψόφῳ διελθεῖν, ἢ αὐτοῦ ἀνειλέεσθαι. καὶ οὕτω διελθοῦσα σημαίνει ἢ πονέειν τι τὸν ἄνθρωπον, ἢ παραφρονέειν, ἢν μὴ ἑκὼν ὁ ἄνθρωπος οὕτω τὴν ἄφεσιν τῆς φύσης ποιήσηται.

Τοὺς δὲ ἐκ τῶν ὑποχονδρίων πόνους τε καὶ κυρτώματα, ἢν ᾖ νεαρὰ καὶ μὴ ξὺν φλεγμονῇ, λύει βορβορυγμὸς ἐγγενόμενος ἐν τῷ ὑποχονδρίῳ. καὶ μάλιστα μὲν διεξιὼν, ξὺν κόπρῳ τε καὶ οὔρῳ καὶ φύσῃ. ἢν δὲ μὴ, καὶ αὐτὸς διὰ περαιωθεὶς, ὠφελέει. ὠφελέει δὲ, καὶ ὑποκαταβὰς ἐς τὰ κάτω χωρία.

Τὸ δὲ

Τὸ δὲ οὖρον ἄριστόν ἐστιν, ὅταν εἴη λευκή τε ἡ ὑπόστασις, καὶ λείη, καὶ ὁμαλὴ περὶ πάντα τὸν χρόνον, ἔστ' ἂν κριθῇ ἡ νοῦσος. σημαίνει γὰρ ἀσφάλειάν τε καὶ νόσημα ὀλιγοχρόνιον ἔσεσθαι. εἰ δὲ διαλείποι, καὶ ποτὲ μὲν καθαρὸν οὐρέοιτο, ποτὲ δὲ ὑφίσταται τὸ λευκὸν καὶ λεῖον, χρονιωτέρα γίνεται ἡ νοῦσος. καὶ ἧσσον ἀσφαλής.

Εἰ δὲ εἴη τό τε οὖρον ὑπέρυθρον, καὶ ἡ ὑπόστασις αὐτέου ὁμοίη, καὶ λείη, πολυχρονιώτερον μὲν τοῦ πρώτου γίνεται, σωτήριον δὲ κάρτα.

Κριμνώδεες δὲ ἐν τοῖσιν οὔροισιν αἱ ὑποστάσιες, πονηραί. τουτέων δ' ἔτι κακίους, αἱ πεταλώδεες. αἱ λευκαὶ δὲ καὶ λεπταὶ, κάρτα φλαῦραι. τουτέων δ' ἔτι κακίους, εἰσὶν αἱ πιτυρώδεες.

Νεφέλαι ἐμφαιρόμεναι τοῖσιν οὔροισι, λευκαὶ μὲν, ἀγαθαί, μέλαιναι δὲ, φλαῦραι.

Ἔστ' ἂν πυρόν τε εἴη τὸ οὖρον καὶ λεπτὸν, σημαίνει τὸ νούσημα ἄπεπτον εἶναι. ἢν δὲ καὶ πολυχρόνιον εἴη τοιοῦτον ἐὸν, κίνδυνος μὴ οὐ δυνήσεται ὁ ἄνθρωπος διαρκέσαι, ἔστ' ἂν πεπανθῇ τὸ οὖρον. θανατωδέστερα δὲ τῶν οὔρων, τά τε δυσώδεα καὶ ὑδατώδεα, καὶ μέλανα καὶ παχέα.

Ἔστι δὲ τοῖσι μὲν ἀνδράσι καὶ τῇσι γυναιξὶ, τὰ μέλανα τῶν οὔρων, κάκιστα.

Τοῖσι δὲ παιδίοισι, τὰ ὑδατώδεα.

Ὁκόσοι δ' ἂν οὖρα λεπτὰ καὶ ὠμὰ οὐρέουσι πουλὺν χρόνον, ἤν τ' ἄλλα ὡς περιεχομένοισι σημεῖα ᾖ, τουτέοισιν ἀπόστασιν δεῖ προσδέχεσθαι ἐς τὰ κάτω τῶν φρενῶν χωρία.

Καὶ τὰς λιπαρότητας δὲ τὰς ἄνω ὑφισταμένας ἀραχνοειδέας μέμφεσθαι. συντήξιος γὰρ σημεῖα.

Σκοπεῖν δὲ χρὴ τῶν οὔρων ἐν οἷσιν αἱ νεφέλαι ἤν τε ἄνω ἤν τε κάτω ἔωσι, καὶ τὰ χρώματα ὁκοῖα ἴσχουσι. καὶ τὰς μὲν κάτω φερομένας ξὺν τοῖσι χρώμασιν, οἷσιν εἴρηται, ἀγαθὰς εἶναι νομίζειν καὶ ἐπαινέειν. τὰς δὲ ἄνω ξὺν τοῖσι χρώμασιν, οἷσιν εἴρηται, κακὰς εἶναι καὶ μέμφεσθαι τὰς τοιάσδε.

Μὴ ἐξαπατάτω δέ σε ἤν γε ἡ κύστις τι νόσημα ἔχουσα, τῶν οὔρων τὰ τοιαῦτα ἀποδιδῷ, οὐ γὰρ τοῦ ὅλου σώματος σημεῖόν ἐστιν, ἀλλ' αὐτῆς καθ' ἑωυτῆς.

Ἔμετος δὲ ὠφελιμώτατος, ὁ φλέγματος καὶ χολῆς ξυμμεμιγμένος, καὶ μὴ παχὺς κάρτα, μὴ δὲ πολὺς, ὡς μάλιστα. οἱ γὰρ ἀκρητέστεροι, κακίους εἰσίν.

Εἰ δὲ εἴη τὸ ἐμεύμενον πρασοειδὲς, ἢ πελιὸν, ἢ μέλαν, ὅ, τι ἂν ᾖ τουτέων τῶν χρωμάτων, νομίζειν χρὴ πονηρὸν εἶναι.

Εἰ δὲ καὶ πάντα τὰ χρώματα ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος ἐμέει, κάρτα ὀλέθριον τοῦτο γίνεται.

Τάχιστα

Τάχιςα γὰρ θάνατον σημαίνει τὸ τέλιον τῶν ἐμεσμάτων, εἰ ὄζει δυσῶδες. πᾶσαι δὲ αἱ ὑπόσαπροι καὶ δυσώδεες ὀσμαὶ κακαὶ ἐπὶ πᾶσι τοῖσιν ἐμεομένοισιν.

Πτύελον χρὴ ἐπὶ πᾶσι τοῖσιν ἀλγήμασι, περὶ τὸν πλεύμονα καὶ τὰς πλευρὰς, ταχέως τε ἀναπτύεσθαι, καὶ εὐπετέως. ξυμμεμιγμένον τε φαίνεσθαι τὸ ξανθὸν ἰσχυρῶς τῷ πτυέλῳ. εἰ γὰρ πολλῷ ὕστερον μετὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ὀδύνης ἀναπτύοιτο, ξανθὸν ἐὸν, ἢ πυῤῥὸν, ἢ πολλὴν βῆχα παρέχον, καὶ μὴ ἰσχυρῶς ξυμμεμιγμένον, κάκιον γίνεται.

Τό, τε γὰρ ξανθὸν ἄκρητον ἐὸν, κινδυνῶδες. τὸ δὲ λευκὸν καὶ γλίσχρον καὶ στρογγύλον, ἀλυσιτελές.

Κακὸν δὲ καὶ χλωρὸν ἐὸν κάρτα καὶ ἀφρῶδες.

Εἰ δὲ εἴη οὕτως ἄκρητον, ὥς τε καὶ μέλαν φαίνεσθαι, δεινότερόν ἐστι τῶν ἐκείνων, κακὸν δὲ, καὶ ἢν μηδὲν ἀνακαθαίρηται, μηδὲ προίη ὁ πλεύμων, ἀλλὰ πλήρης ἐὼν, ζέῃ ἐν τῷ φάρυγγι.

Κορύζας δὲ καὶ πταρμοὺς ἐπὶ πᾶσι τοῖσι περὶ τὸν πλεύμονα νουσήμασι, προγεγονέναι ἢ ἐπιγενέσθαι κακόν. ἀλλ᾽ ἐν τοῖσιν ἄλλοισι νουσήμασι τοῖς θανατώδεσι τοῖσιν, οἱ πταρμοὶ λυσιτελοῦσιν.

Αἵματι δὲ ξυμμεμιγμένον μὴ πολλῷ πτύελον

ξανθὸν,

ξανθὸν, ἐν τοῖσι περιπλευμονικοῖσιν, ἐν ἀρχῇ μὲν τῆς νούσου πτυόμενον περιεστηκὸς καὶ κάρτα ὠφελέει. ἑβδομαίῳ δὲ ἐόντι καὶ παλαιοτέρῳ ἧσσον ἀσφαλές.

Πάντα δὲ πτύελα πονηρά ἐστιν, ὁκόσα ἂν τὴν ὀδύνην μὴ παύῃ. κάκιστα δὲ τὰ μέλανα, ὡς δια γέγραπται. τὰ δὲ παύοντα ὀδύνην, πάντων ἀμείνω ἀναπτυόμενα.

Ὁκόσα δὲ τῶν ἀλγημάτων ἐκ τουτέων τῶν χωρίων μὴ παύηται, μήτε πρὸς τὰς τῶν πτυέλων καθάρσιας, μήτε πρὸς τὴν τῆς κοιλίης ἐκκόπρωσιν, μήτε πρὸς τὰς φλεβοτομίας τε καὶ φαρμακείας καὶ διαίτας, εἰδέναι δεῖ ἐκπυήσοντα.

Τῶν δὲ ἐκπυημάτων ὁκόσα μὲν ἔτι χολώδεος ἐόντος τοῦ πτυέλου ἐκπυΐσκεται, ὀλέθριον κάρτα, ἤν τε ἐν μέρει τὸ χολῶδες τῷ πύῳ ἀναπτύοιτο, ἤν τε ὁμοῦ. μάλιστα δὲ ἢν ἄρξηται χωρέειν τὸ ἐμπύημα, ἀπὸ τουτέου τοῦ πτυέλου, ἑβδομαίου ἐόντος τοῦ νοσήματος. ἐλπὶς δὲ τὸν τοιαῦτα πτύοντα, ἀποθανεῖσθαι τεσσαρεσκαιδεκαταῖον, ἢν μή τι αὐτέῳ ἐπιγένηται ἀγαθόν.

Ἔστι δὲ τὰ μὲν ἀγαθὰ, τάδε. εὐπετέως φέρειν τὸ νούσημα. εὔπνουν εἶναι. τῆς ὀδύνης ἀπηλλάχθαι. τό, τε πτύελον, ῥηϊδίως ἀναβήσσειν. τό, τε

σῶμα ὁμαλῶς φαίνεσθαι θερμόν τε εἶναι καὶ μαλθακόν. καὶ δίψαν μὴ ἔχειν. οὖρά τε καὶ διαχωρήματα καὶ ὕπνους καὶ ἱδρῶτας, ὡς διαγέγραπται ἕκαστα εἰδέναι ἀγαθὰ ἐόντα ἐπιγίνεσθαι. οὕτω μὲν γὰρ ἁπάντων τουτέων ἐπιγινομένων, οὐκ ἂν ἀποθάνοι ὁ ἄνθρωπος. ἢν δὲ τὰ μέντοι αὐτέων ἐπιγίνοιτο. τὰ δὲ, μὴ, οὐ πλείονα χρόνον ζήσας ἢ τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρας, ἀπόλοιτ' ἂν ὁ ἄνθρωπος. κατὰ δὲ τὰ ἐναντία τουτέων, δυσπετέως φέρειν τὴν νοῦσον. πνεῦμα μέγα καὶ πυκνὸν εἶναι. τὴν ὀδύνην μὴ παύεσθαι. τὸ πτύελον μόλις ἀναβήσσειν. δίψην κάρτα. τό, τε σῶμα ὑπὸ πυρὸς ἀνωμάλως ἔχεσθαι. καὶ τὴν μὲν κοιλίην καὶ τὰς πλευρὰς, θερμὰς εἶναι ἰσχυρῶς, τὸ δὲ μέτωπον, καὶ τὰς χεῖρας, καὶ τοὺς πόδας, ψυχρούς. οὖρα δὲ καὶ διαχωρήματα καὶ ὕπνους καὶ ἱδρῶτας ὡς διαγέγραπται ἕκαστα εἰδέναι, κακὰ ἐόντα. οὕτως γὰρ εἰ ἐπιγένοιτό τι τῷ πτυέλῳ τουτέῳ, ἀπόλοιτο ἂν ὁ ἄνθρωπος, πρὶν ἢ ἐς τὰς τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρας ἀφικέσθαι, ἢ ἐναταῖος, ἢ ἑνδεκαταῖος. οὕτως οὖν ξυμβάλλεσθαι χρὴ, ὡς τοῦ πτυέλου τουτέου θανατώδεος ἐόντος μάλα καὶ οὐ περιάγοντος ἐς τὰς τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρας. τὰ δὲ ἐπιγενόμενά τε κακὰ καὶ ἀγαθὰ ξυλλογιζόμενον ἐκ τουτέων, χρὴ τὰς προῤῥήσιας προλέγειν.

προλέγειν. οὕτω γὰρ ἄν τις ἀληθεύοι μάλιστα.

Αἱ δὲ ἄλλαι ἐκπυήσιες, ῥήγνυνται αἱ πλεῖσται, αἱ μὲν, εἰκοσταῖαι, αἱ δὲ, τριηκοσταῖαι, αἱ δὲ, τεσσαρακονθήμεροι. αἱ δὲ, πρὸς τὰς ἑξήκοντα ἡμέρας ἀφικνέονται. Ἐπισκέπτεσθαι δὲ χρὴ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐμπυήματος ἔσεσθαι λογιζόμενον, ἀπὸ τῆς ἡμέρης ἧς τὸ πρῶτον ὁ ἄνθρωπος ἐπύρεξεν, ἢ εἴποτε αὐτὸν πρῶτον ῥῖγος ἔλαβε. καὶ εἰ φαίη ἀντὶ τῆς ὀδύνης αὐτῷ βάρος γεγενῆσθαι ἐν τῷ τόπῳ ἐν ᾧ ἤλγεεν. ταῦτα γὰρ ἐν ἀρχῇσι γίνεται τῶν ἐμπυημάτων. ἐξ ὧν τε τέων τῶν χρόνων τὴν ῥῆξιν χρὴ προσδέχεσθαι τῶν ἐμπυημάτων ἔσεσθαι ἐς τοὺς χρόνους τοὺς προειρημένους.

Εἰ δὲ εἴη τὸ ἐμπύημα ἐπὶ θάτερα μοῦνον, στρέφειν τε καὶ καταμανθάνειν χρὴ ἐπὶ τουτέοισι, μή τι ἔχῃ ἄλγημα ἐν τῷ ἑτέρῳ πλευρῷ, καὶ ἢν θερμότερον ᾖ τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου, κατακλινομένου ἐπὶ τὸ ὑγιαῖον πλευρόν, ἐρωτᾷν εἴ τι αὐτῷ δοκέει βάρυ ἐκκρέμασθαι ἐκ τοῦ ἄνωθεν. εἰ γὰρ εἴη τοῦτο, ἐπὶ θάτερόν ἐστι τὸ ἐμπύημα, ἐπὶ ὁκοῖον ἂν πλευρὸν τὸ βάρος γίνηται.

Τοὺς δὲ ξύμπαντας ἐμπύους γινώσκειν χρὴ τοῖσι δὴ τοῖς σημείοισι. πρῶτον μὲν εἰ ὁ πυρετὸς οὐκ ἀφίησιν, ἀλλὰ τὴν μὲν ἡμέρην λεπτὸς ἴσχει, τὴν δὲ νύκτα πλείων. καὶ ἱδρῶτες πολλοὶ ἐπιγίνονται.

βῆχές τε. θυμὸς ἐγγίνεται αὐτέοισι. καὶ ἀποπτύουσιν οὐδὲν ἄξιον λόγου. καὶ οἱ μὲν ὀφθαλμοὶ, ἔγκοιλοι γίνονται. αἱ δὲ γνάθοι, ἐρυθήματα ἴσχουσι, καὶ οἱ μὲν ὄνυχες τῶν χειρῶν, γρυποῦνται. οἱ δὲ δάκτυλοι, θερμαίνονται. καὶ μάλιστα ἄκροι. καὶ ἐν τοῖσι ποσὶν, οἰδήματα γίνεται. καὶ σιτίων οὐκ ἐπιθυμέουσι. καὶ φλυκταιναι γίνονται ἀνὰ τὸ σῶμα. ὁκόσα μὲν οὖν ἐγχρονίζει τῶν ἐμπυημάτων, ἔχει τὰ σημεῖα ταῦτα. καὶ πιστεύειν αὐτέοισι χρὴ κάρτα.

Ὁκόσα δὲ ὀλιγοχρόνιά ἐστι, σημαίνεσθαι τουτέων, ἤν τι ἐπιφαίνηται, οἷα καὶ τοῖσιν ἐν ἀρχῇσι γινομένοισιν. ἅμα δὲ καὶ ἤν τι δυσπνούτερος ᾖ ὁ ἄνθρωπος. τὰ δὲ ταχύτερον αὐτέων καὶ βραδύτερον ῥηγνύμενα, τοῖσδε γινώσκειν χρή. ἢν μὲν ὁ πόνος ἐν ἀρχῇσι γίνηται, καὶ ἡ δύσπνοια, καὶ ἡ βὴξ, καὶ ὁ πτυαλισμὸς διατείνει ἐς τὰς εἴκοσιν ἡμέρας ἔχων, προσδέχεσθαι τὴν ῥῆξιν, ἢ καὶ ἔτι πρόσθεν. ἢν δὲ ἡσυχαίτερος ὁ πόνος ᾖ, καὶ τ' ἄλλα πάντα τουτέοισι κατὰ λόγον, τουτέου προσδέχεσθαι τὴν ῥῆξιν, ἐς ὕστερον γίνεσθαι δὲ ἀνάγκη δὲ πόνον, καὶ δύσπνοιαν, καὶ πτυελισμὸν πρὸ τῆς τοῦ πύου ῥήξιος.

Περιγίνονται δὲ τουτέων μάλιστα μὲν οὓς ἂν ἀφῇ ὁ πυρετὸς αὐθημερὸν μετὰ τὴν ῥῆξιν. καὶ σιτίων

σιτίων ταχέως ἐπιθυμέουσι. καὶ δίψης ἀπηλλαγ-
μένοι ἔωσι. καὶ ἡ γαστὴρ σμικρά τε καὶ ξυνεστηκό-
τα ὑποχωρέῃ. καὶ τὸ οὖρον λευκόν τε καὶ λεῖον
καὶ ὁμόχροον ᾖ καὶ φλέγματος ἀπηλλαγμένον.
καὶ ἄτερ πόνου τε καὶ βηχὸς ἰσχυρῆς ἀνακαθαί-
ρεται. ἄριστα μὲν οὕτως καὶ τάχιστα ἀπαλλάσσου-
σιν. ἢν δὲ μή, οἷσιν ἂν ἐγγυτάτω τουτέων γίνη-
ται. ἀπόλλυνται δὲ οὓς ἂν ὅτε πυρετὸς μὴ ἀ-
φείη, ἢ δοκέων αὐτέους ἀφιέναι, αὖθις φαίνη-
ται ἀναθερμαινόμενος. καὶ δίψαν μὲν ἔχωσι,
σιτίων δὲ μὴ ἐπιθυμέωσι. καὶ ἡ κοιλίη ὑγρὴ ᾖ. καὶ
τὸ πύον χλωρὸν καὶ πέλιον πτύῃ. ἢ φλεγματῶ-
δες καὶ ἀφρῶδες. ἢν ταῦτα πάντα γίγνηται,
ἀπόλλυνται. ὁκόσοισι δ' ἂν τουτέων τὰ μὲν,
ἐπιγένηται, τὰ δὲ, μή. οἱ μὲν αὐτέων ἀπόλλυν-
ται. οἱ δὲ ἐν πολλῷ χρόνῳ περιγίνονται. ἀλλ' ἐκ
πάντων τῶν τεκμηρίων τῶν ἐόντων ἐν τουτέοι-
σι, σημαίνεσθαι καὶ τοῖσιν ἄλλοισι πᾶσιν. ὁκό-
σοισι δὲ ἀποστάσιες γίγνονται ἐκ τῶν περιπλευ-
μονικῶν νοσημάτων, παρὰ τὰ ὦτα, καὶ ἐμ-
πύουσιν ἐς τὰ κάτω χωρία καὶ συριγγοῦνται, οὗ-
τοι δὲ περιγίνονται. ὑποσκέπτεσθαι δὲ χρὴ τὰ
τοιαῦτα, ὧδε. ἢν ὅτε πυρετὸς ἔχῃ, καὶ ἡ ὀδύνη μὴ
παύηται, καὶ τὸ πτύελον μὴ ἐκχωρέῃ κατὰ λό-
γον, μὴ δὲ χολώδεες αἱ τῆς κοιλίης διαχωρή-

 σιες,

σιες, μὴ δὲ εὔλοιτοί τε καὶ ἄπεπτοι γίγνοιντο, καὶ μὴ δὲ τὸ οὖρον πολύ τε κάρτα καὶ πουλλὴν ὑπόστασιν ἔχον. ὑπηρετῆται δὲ περιεστηκῶς ὑπὸ τῶν λοιπῶν πάντων τῶν περιεστηκῶν σημείων, τουτέοισι χρὴ τὰς τοιαύτας ὑποστάσιας ἐλπίζειν ἔσεσθαι. γίνονται δὲ αἱ μὲν ἐς τὰ κάτω χωρία οἷσιν ἂν περὶ τὰ ὑποχόνδρια τοῦ φλέγματός τι ἐγγίνηται. αἱ δὲ, ἄνω, οἷσι τὸ ὑποχόνδριον λαπαρόν τε καὶ ἀνώδυνον διατελέῃ. δύσπνους δέ τινα χρόνον γενόμενος, παύσηται, ἄτερ φανερῆς προφάσιος ἄλλης.

Αἱ δὲ ἀποστάσιες αἱ ἐς τὰ σκέλεα ἐν τῇσι περιπλευμονίῃσι τῇσιν ἰσχυρῇσί τε καὶ ἐπικινδύνοισι. λυσιτελέες μὲν, πᾶσαι, ἄρισται δὲ, αἱ τοῦ πτυέλου ἐν μεταβολῇ ἐόντος γιγνόμεναι. εἰ γὰρ τὸ οἴδημα καὶ ἡ ὀδύνη γίγνοιτο, τοῦ πτυέλου ἀντὶ ξανθοῦ πυώδεος γενομένου καὶ ἐκχωρέοντος ἔξω, οὕτως ἂν ἀσφαλέστατα ὅ, τε ἄνθρωπος περιγίνοιτο, καὶ ἡ ἀπόστασις ἀνώδυνος τάχιστα παύσεται. εἰ δὲ τὸ πτύελον μὴ ἐκχωρέῃ καλῶς, μὴ δὲ τὸ οὖρον ὑπόστασιν ἀγαθὴν ἔχον φαίνοιτο, κίνδυνος χωλὸν γενέσθαι τὸ ἄρθρον, ἢ πολλὰ πρήγματα παρασχεῖν. ἢν δὲ ἀφανίζωνται καὶ παλινδρομέωσιν, αἱ ἀποστάσιες, τοῦ πτυέλου μὴ ἐκχωρέοντος, καὶ τοῦ

πυρετοῦ

πυρετοῦ ἔχοντος, δεινόν. κίνδυνος γάρ, μὴ πα-
ραφρονήσῃ, καὶ ἀποθάνῃ ὁ ἄνθρωπος. τῶν δὲ ἐμ-
πύων, τῶν ἀπὸ τῶν περιπλευμονικῶν, οἱ γε-
ραίτεροι μᾶλλον ἀπόλλυνται. ἐκ δὲ τῶν ἄλλων
ἐμπυημάτων. Οἱ νεώτεροι μᾶλλον ἀποθνήσ-
κουσιν. αἱ δὲ ξὺν πυρετῷ γινόμεναι ὀδύναι
περὶ τὴν ὀσφύν τε καὶ τὰ κάτω χωρία, ἢν
τῶν φρενῶν ἅπτωνται, τὰ κάτω ἐκλείπου-
σαι, ὀλέθριαι κάρτα. προσέχειν οὖν δεῖ, τὸν νό-
ον, τοῖσιν ἄλλοισιν σημείοισιν, ὡς ἤν τι καὶ τῶν
ἄλλων σημείων ἐπιφαίνηται τι πονηρόν, ἀνέλ-
πιστος ὁ ἄνθρωπος. ὁκόσοι δὲ τῶν ἐμπύων καί-
ονται, οἷσιν ἂν καθαρὸν μὲν τὸ πύον ᾖ καὶ λευ-
κόν, καὶ μὴ δυσῶδες, σώζονται. οἷσι δὲ ὕφαι-
μόν τε καὶ βορβορῶδες, ἀπόλλυνται. εἰ δὲ ἀναΐσ-
σοντος τοῦ νοσήματος ὡς πρὸς τὰς φρένας, τ'
ἄλλα σημεῖα μὴ πονηρὰ ἐπιγίνηται, ἔμπυον
ἔσεσθαι τοῦτον πολλαὶ ἐλπίδες.

Κύστιες δὲ σκληραί τε καὶ ἐπώδυνοι, δειναὶ μὲν
παντελῶς καὶ ὀλέθριαι. ὀλεθριώταται δέ, ὁκό-
σαι ξὺν πυρετῷ συνεχεῖ γίνονται. καὶ γὰρ οἱ
ἀπ' αὐτέων τῶν κύστεων πόνοι, ἱκανοὶ ἀποκ-
τεῖναι καὶ αἱ κοιλίαι οὐ διαχωρέουσιν ἐν τουτέῳ
τῷ χρόνῳ, εἰ μὴ σκληραί τε καὶ πρὸς ἀναγ-
κην λύει δὲ οὖρον πυῶδες οὐρηθὲν, λευκὴν καὶ

λείην ἔχον τὴν ὑπόστασιν. ἢν δὲ μήτε τῷ οὔρῳ μηδὲ μὲν διδώῃ ὁ πόνος, μήτε ἡ κύστις μαλάσσοιτο, ὅ,τε πυρετὸς ξυνεχὴς ᾖ ἐν τῇσι πρώτῃσι περιόδοισι τοῦ νοσήματος, ἐλπὶς γὰρ ἀλγέοντα ἀπολέσθαι. ὁ δὲ τρόπος οὗτος, ἅπτεται τῶν παιδίων τῶν ἑπταετέων, ἕως ἂν ἐς τὰ πεντεκαίδεκα ἔτεα γένωνται.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΚΩΟΥ ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Οἱ δὲ πυρετοὶ κρίνονται ἐν τῇσιν αὐτέῃσιν ἡμέρῃσι τὸν ἀριθμόν, ἐξ ὧν τε περιγίνονται οἱ ἄνθρωποι, καὶ ἐξ ὧν ἀπόλλυνται.

Οἵ τε γὰρ εὐηθέστατοι τῶν πυρετῶν, καὶ ἐπὶ σημείων ἀσφαλεστάτων βεβῶτες τεταρταῖοι παύονται ἢ πρόσθεν.

Οἵ τε δὲ κακοηθέστατοι καὶ ἐπὶ σημείων δεινοτάτων γινόμενοι, τεταρταῖοι κτείνουσιν ἢ πρόσθεν. ἡ μὲν οὖν πρώτη ἔφοδος αὐτέων οὕτω τελευτᾷ. ἡ δὲ δευτέρη, ἐς τὴν ἑβδόμην περιάγεται, ἡ δὲ τρίτη, ἐς τὴν ἑνδεκάτην. ἡ δὲ τετάρτη ἐς τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην. ἡ δὲ πέμπτη,

ἐς τὴν

ἐς τὴν ἑπτακαιδεκάτην. ἡ δὲ ἕκτη, ἐς τὴν εἰκο-
στήν. αὗται μὲν οὖν ἐκ τῶν ὀξυτάτων νουσημά-
των διὰ τεσσάρων ἐς τὰς εἴκοσιν, ἐκ προσθέ-
σιος τελευτῶσιν. οὐ δύναται δὲ ὅλῃσιν ἡμέρῃ-
σιν οὐδὲν τουτέων ἀριθμεῖσθαι ἀτρεκέως, οὐδὲ
γὰρ ὁ ἐνιαυτός τε καὶ οἱ μῆνες ὅλῃσιν ἡμέρῃσιν
πεφύκασιν ἀριθμεῖσθαι. μετὰ δὲ ταῦτα ἐν τῷ
αὐτέῳ τρόπῳ κατὰ τὴν αὐτὴν πρόσθεσιν ἡ
πρώτη περίοδος τεσσάρων καὶ τριήκοντα ἡμε-
ρέων. ἡ δὲ β΄, τεσσαράκοντα ἡμερέων. ἡ τρίτη
ἑξήκοντα ἡμερέων τουτέων δ' ἐν ἀρχῇσιν ἐστὶ χα-
λεπώτατον διαγινώσκειν, τὰ μέλλοντα ἐν πλεί-
στῳ χρόνῳ κρίνεσθαι. ὁμοιόταται γὰρ αἱ ἀρχαὶ
εἰσιν αὐτέων. ἀλλὰ χρὴ ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέ-
ρης ἐνθυμέεσθαι, καὶ καθ' ἑκάστην τετράδα προ-
στιθεμένην σκέπτεσθαι. καὶ οὐ λήσεται ὅπῃ τρέ-
ψεται τὸ νούσημα. γίνεται δὲ ἡ τῶν τεταρταίων
κατάστασις, ἐκ τοῦ τοιούτου κόσμου. τὰ δὲ ἐν ἐλαχί-
στῳ χρόνῳ μέλλοντα κρίνεσθαι, εὐπετέστερα γι-
νώσκεσθαι. μέγιστα γὰρ τὰ διαφέροντα ἀπ' ἀρ-
χῆς αὐτέων ἐστίν, οἱ μὲν γὰρ περιεσόμενοι, εὔ-
πνοοί τε καὶ ἀνώδυνοί εἰσι, καὶ κοιμῶνται τὰς νύκ-
τας, τά τε ἄλλα σημεῖα ἔχουσιν ἀσφαλέστατα.
οἱ δὲ ἀπολλύμενοι δύσπνοοι γίνονται, ἀλλοφάσ-
σοντες, ἀγρυπνέοντες, τά τε ἄλλα σημεῖα κά-

κισα ἔχοντες. ὡς οὖν τουτέων οὕτω γινομένων, ξυμβάλλεσθαι χρὴ κατά τε τὸν χρόνον, κατά τε τὴν πρόσθεσιν ἑκάστην ἐπὶ τὴν κρίσιν ἰόντων τῶν νουσημάτων. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν λόγον, καὶ τῇσι γυναιξὶν αἱ κρίσιες ἐκ τῶν τόκων γίνονται. κεφαλῆς δὲ ὀδύναι ἰσχυραί τε καὶ ξυνεχέες, ξὺν πυρετῷ. ἢν μέν τι τῶν θανατωδέων σημείων προσγίνοιτο, ὀλέθριον κάρτα. εἰ δὲ ἄτερ τῶν τοιούτων σημείων ἡ ὀδύνη ὑπερβάλλοι εἴκοσιν ἡμέρας, ὅ, τε πυρετὸς ἔχοι, ὑποσκέπτεσθαι χρὴ, αἵματος ῥῆξιν διὰ ῥινῶν. ἢ ἄλλην τινὰ ἀπόστασιν. ἐς τὰ κάτω χωρία. ἐς ἂν δὲ καὶ ἡ ὀδύνη ἡ νεαρὰ, προσδέχεσθαι χρὴ ὡσαύτως, αἵματος ῥῆξιν διὰ ῥινῶν, ἢ ἐκπύησιν. ἄλλως δὲ ἢν ἡ ὀδύνη περὶ τοὺς κροτάφους καὶ τὸ μέτωπον ᾖ. μᾶλλον δὲ χρὴ προσδέχεσθαι τοῦ μὲν αἵματος τὴν ῥῆξιν τοῖσι νεωτέροισι, πέντε καὶ τριήκοντα ἐτέων. τοῖσι δὲ γεραιτέροισι, τὴν ἐκπύησιν. ὦτος δὲ ὀξέη, ὀδύνη ξὺν πυρετῷ ξυνεχεῖ τε καὶ ἰσχυρῷ, δεινὸν, κίνδυνος γὰρ παραφρονῆσαι τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἀπολλύσθαι. ὡς οὖν τουτέου τοῦ τρόπου σφαλεροῦ ἐόντος, ταχέως δεῖ προσέχειν τὸν νόον τοῖσι σημείοισι πᾶσιν, ἀπὸ πρώτης ἡμέρης. ἀπόλλυνται δὲ οἱ μὲν νεώτεροι τῶν ἀνθρώπων, ἑβδομαῖοι, καὶ ἔτι θᾶσσον

ὑπὸ τουτέου τοῦ νοσήματος. οἱ δὲ γέροντες, πολλῷ βραδύτερον. οἵ τε γὰρ πυρετοὶ καὶ αἱ παραφροσύναι, ἧσσον αὐτέοισιν ἐπιγίνονται. καὶ τὰ ὦτα διὰ τοῦτο φθάνει ἐκπυΐσκεσθαι, ἀλλὰ ταύτῃσι μὲν τῇσιν ἡλικίῃσιν ὑποστροφαὶ τοῦ νοσήματος ἐπιγινόμεναι, ἀποκτείνουσι τοὺς πλείστους. οἱ δὲ νεώτεροι, πρὶν ἐκπυῆσαι τὸ οὖς, ἀπόλλυνται. ἐπὴν γε ῥυῇ πύον λευκὸν ἐκ τοῦ ὠτὸς, ἐλπὶς τῷ νεωτέρῳ περιγενέσθαι, ἤν γε καὶ ἄλλο τι αὐτέῳ ἐπιγένηται χρηστὸν σημεῖον. φάρυγξ δὲ ἑλκουμένη, σὺν πυρετῷ, δεινόν, ἀλλ᾽ ἤν τι καὶ ἄλλο σημεῖον γένηται τῶν προκεκριμένων πονηρῶν εἶναι, προλέγειν ὡς ἐν κινδύνῳ ἐόντος τοῦ ἀνθρώπου.

Αἱ δὲ κυνάγχαι, δεινόταται μέν εἰσι καὶ τάχιστα ἀναιροῦσιν, ὁκόσαι μήτε ἐν τῇ φάρυγγι, μηδὲν ἔκδηλον ποιέουσι, μήτε ἐν τῷ αὐχένι. πλεῖστον δὲ πόνον παρέχουσι καὶ ὀρθόπνοιαν. αὗται γὰρ καὶ αὐθημερὸν ἀποπνίγουσι, καὶ δευτεραῖαι, καὶ τριταῖαι, καὶ τεταρταῖαι. ὅσαι δὲ τὰ μὲν ἄλλα παραπλησίως πόνον παρέχουσιν, ἐπαίρονται δὲ, καὶ ἐρυθήματα ἐν τῇ φάρυγγι ποιέουσιν, ὀλέθριαι μὲν κάρτα. χρονιώτεραι δὲ μᾶλλον τῶν πρόσθεν, ἢν τὸ ἐρύθημα μέγα γίνηται. ὁκόσοισι δὲ ξυνεξαιρεθῇ ἡ φάρυγξ καὶ ὁ αὐχὴν,

ὁ αὐχὴν, αὗται δὲ χρονιώτεραι. καὶ μάλιστα ἐξ αὐτέων τινὲς περιφεύγουσιν. ἤν ὅ, τε αὐχὴν καὶ τὸ στῆθος ἐρύθημα ἔχῃ καὶ μὴ παλινδρομέῃ τὸ ἐρυσίπελας εἴσω. ἢν δὲ μήτε ἐν ἡμέρῃσι κρισίμῃσιν ἀφανίζηται τὸ ἐρυσίπελας, μήτε φύματος ξυστραφέντος ἐν τῷ ἔξω χωρίῳ, μήτε τὸ πῦον ἀποβήσσῃ, ῥηϊδίως τε καὶ ἀπόνως ἔχειν δοκέει, θάνατον σημαίνει, ἢ ὑποστροφὴν τοῦ ἐρυθήματος. ἀσφαλέστερον δὲ τὸ οἴδημα καὶ τὸ ἐρύθημα ὡς μάλιστα ἔξω τρέπεσθαι. ἢν δὲ ἐς τὸν πνεύμονα τραπείη, παράνοιάν τε ποιέει καὶ ἔμπυοι ἐξ αὐτέων τινὲς ὡς τὰ πολλὰ γίνονται.

Οἱ δὲ γαργαρεῶνες, ἐπικίνδυνοι, καὶ ἀποτάμνεσθαι καὶ ἀποσχάζεσθαι, ἔστ᾽ ἂν ἐρυθροί τε ὦσι καὶ μεγάλοι. καὶ γὰρ φλεγμοναὶ ἐπιγίνονται τουτέοισι καὶ αἱμοῤῥαγίαι. ἀλλὰ χρὴ τὰ τοιαῦτα τοῖσιν ἄλλοισι μηχανήμασι πειρῆσθαι κατισχναίνειν ἐν τουτέῳ τῷ χρόνῳ. ὁπόταν δὲ ἀποκριθῇ ἤδη πᾶν, ὃ δὴ σταφυλὴν καλέουσι, καὶ γένηται τὸ μὲν ἄκρον τοῦ γαργαρεῶνος μεῖζον τε καὶ περιφερὲς, τὸ δὲ ἀνωτέρω λεπτότερον, ἐν τουτέῳ τῷ καιρῷ, ἀσφαλὲς διαχειρίζειν. ἄμεινον δὲ καὶ τὴν κοιλίην ὑποκενώσαντα χειρουργίῃ χρῆσθαι. ἤν ὅ, τε χρόνος ξυγχωρέῃ, καὶ μὴ ἀποπνίγηται ὁ ἄνθρωπος.

Ὁκόσοισι

Ὁκόσοισι δ᾽ ἂν οἱ πυρετοὶ παύωνται, μήτε σημείων γενομένων λυτηρίων, μήτε ἐν ἡμέρῃσι κρισίμῃσιν, ὑποστροφὴν προσδέχεσθαι χρὴ τουτέοισιν.

Ὅστις δ᾽ ἂν τῶν πυρετῶν μηκύνῃ περιεστηκῶς διακειμένου τοῦ ἀνθρώπου, μήτε τι ὀδύνης ἐχούσης διὰ φλεγμονήν τινα, μήτε διὰ πρόφασιν ἄλλην μηδεμίην ἐμφανέα, τουτέῳ προσδέχεσθαι ἀπόστασιν μεθ᾽ οἰδήματός τε καὶ ὀδύνης ἐς τι τῶν ἄρθρων, καὶ οὐχ ἧσσον ἐκ τῶν κάτω. μᾶλλον δὲ γίνονται καὶ ἐν ἐλάσσονι χρόνῳ αἱ τοιαῦται ἀποστάσιες, τοῖσι νεωτέροισι τριηκονταετέων, ὑποσκέπτεσθαι δὲ χρὴ εὐθέως τὰ περὶ τῆς ἀποστάσιος, ἢν εἴκοσιν ἡμέρας ὁ πυρετὸς ἔχων, ὑπερβάλλῃ. τοῖσι δὲ γεραιτέροισιν ἧσσον γίνεται πολυχρονιωτέρου ἐόντος τοῦ πυρετοῦ. χρὴ δὲ τὴν μὲν τοιαύτην ἀπόστασιν προσδέχεσθαι, συνεχέος ἐόντος τοῦ πυρετοῦ. ἐς δὲ τεταρταῖον καταστήσεσθαι, ἢν διαλείπῃ τε καὶ καταλαμβάνῃ, πεπλανημένον τρόπον. καὶ ταῦτα ποιέων τῷ φθινοπώρῳ προσπελάσῃ. ὥσπερ δὲ τοῖσι νεωτέροισι τῶν τριάκοντα ἐτέων αἱ ἀποστάσιες γίνονται, οὕτως οἱ τεταρταῖοι μᾶλλον τοῖσι τριήκοντα ἐτέων, καὶ γεραιτέροισι. τὰς δὲ ἀποστάσιας εἰδέναι χρὴ, τοῦ χειμῶνος μᾶλλον γινομένας

νας

νας. χρονιώτερόν τε παυομένας, ἤσσον δὲ πάλιν
ἱδρομένας. Ὅστις δ᾽ ἂμ ἐμ πυρετῷ μὴ θανα-
τώδεις φῇ τὴν κεφαλὴν ἀλγέειν, ἢ καὶ ὀρφνῶδές
τι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν φαίνεσθαι, ἢ καρδιωγμὸς
τουτέῳ προσγένηται, χολώδης ἔμετος πάρεστι.
ἢν δὲ καὶ ῥῖγος προσγένηται καὶ τὰ κάτω μέρη τοῦ
ὑποχονδρίου ψυχρὰ ἔχῃ, καὶ θᾶσσον ἔτι ὁ ἔμετος
πάρεσται. ἢν δέ τι πίῃ ἢ φάγῃ ὑπὸ τοῦτον τὸν
χρόνον, κάρτα τοι ταχέως ἐμεῖται τουτέων δὲ
οἷσιν ἄρξηται ὁ πόνος τῇ πρώτῃ ἡμέρῃ γίνεσ-
θαι, τεταρταῖοι πιέζευνται μάλιστα καὶ πεμ-
πταῖοι. ἐς δὲ τὴν ἑβδόμην ἀπαλλάσσονται. οἱ μέν-
τοι πλείονες αὐτῶν, ἄρχονται μὲν πονέεσθαι, τρι-
ταῖοι. χειμάζονται δὲ μάλιστα, πεμπταῖοι. ἀπαλ-
λάσσονται δὲ, ἐναταῖοι, ἢ ἑνδεκαταῖοι. οἳ δ᾽ ἂν ἄρ-
ξωνται πεμπταῖοι πονέεσθαι, καὶ τὰ ἄλλα κατὰ
λόγον αὐτέοισι τῶν πρόσθεν γίνηται ἐς τὴν τεσσα-
ρεσκαιδεκάτην κρίνεται ἡ νοῦσος. γίνεται δὲ ταῦ-
τα, τοῖσι μὲν ἀνδράσι, καὶ τῇσι γυναιξὶ, ἐν τοῖσι
τριταίοισι μάλιστα. τοῖσι δὲ νεωτέροισι, γίνεται
μὲν καὶ ἐν τούτοισι. μᾶλλον δὲ ἐν τοῖσι συνεχεστέ-
ροισι πυρετοῖσιν, καὶ ἐν τοῖσι γνησίοισι τριταίοισι.
οἷσι δ᾽ ἂμ ἐν τοιούτῳ τρόπῳ πυρετῷ κεφαλὴν ἀλ-
γέουσιν, ἀντὶ μὲν τοῦ ὀρφνῶδές τι πρὸ τῶν ὀφθαλ-
μῶν φαίνεσθαι, ἀμβλυωγμὸς γίνεται, ἢ μαρμα-

ρυγαὶ

ψυχαὶ προφαίνονται. ἀντὶ δὲ τοῦ καρδιώσσειν, ἐν τῷ ὑποχονδρίῳ ἐπὶ δεξιὰ ἢ ἀριστερὰ, ξυντείνεταί τι, μήτε ξὺν ὀδύνῃ, μήτε ξὺν φλεγμονῇ, αἷμα διὰ τῶν ῥινῶν τούτοισι ῥυῆναι προσδόκιμον, ἀντὶ τοῦ ἐμέτου. μᾶλλον δὲ καὶ ἐνταῦθα τοῖσι νέοισι τοῦ αἵματος τὴν ῥῆξιν προσδέχεσθαι. τοῖσι δὲ τριήκοντα ἔτεσι καὶ γεραιτέροισιν ἧσσον, ἀλλὰ τοὺς ἐμέτους τούτοις προσδέχεσθαι. τοῖσι δὲ παιδίοισι σπασμοὶ γίνονται, ἢν ὁ πυρετὸς ὀξὺς ᾖ, καὶ ἡ γαστὴρ μὴ διαχωρέει, καὶ ἀγρυπνέωσί τε καὶ ἐκπλαγέωσι, καὶ κλαυθμυρίζωσι, καὶ τὸ χρῶμα μεταβάλλωσι, καὶ χλωρὸν ἢ πελιὸν, ἢ ἐρυθρὸν ἴσχωσι. γίνεται δὲ ταῦτα ἐξ ἑτοιμοτάτου μὲν, τοῖσι παιδίοισι. τοῖσι δὲ νεωτάτοισιν ἐς τὰ ἑπτὰ ἔτεα. τὰ δὲ πρεσβύτερα τῶν παιδίων καὶ οἱ ἄνδρες, οὐκέτι ἐν τοῖσιν πυρετοῖσιν ὑπὸ τῶν σπασμῶν ἁλίσκονται, ἢν μή τι τῶν σημείων προσγένηται τῶν ἰσχυροτάτων τε καὶ κακίστων, οἷάπερ ἐν τῇσι φρενίτισι γίνεται. τοὺς δ' ἀπολουμένους τε καὶ περιεσομένους τῶν παιδίων τε καὶ τῶν ἄλλων, τεκμαίρεσθαι τοῖς ξύμπασι σημείοισιν ὡς ἐφ' ἑκάστοισιν ἕκαστα διαγέγραπται. ταῦτα δὲ λέγω, περὶ τε τῶν ὀξέων νοσημάτων, καὶ ὅσα ἐκ τούτων γίνεται. χρὴ δὲ τὸν μέλλοντα ὀρθῶς προγινώσκειν τοὺς περιεσομένους

καὶ τοὺς

καὶ τοὺς ἀποθανουμένους, ὅσοισί τε ἂν μέλλῃ πλέονας ἡμέρας παραμένειν τὸ νόσημα, καὶ ὅσοισιν ἂν ἐλάσσους, τὰ σημεῖα ἐκμανθάνοντας πάντα δύνασθαι κρίνειν, λογιζόμενον τὰς δυνάμεις αὐτέων πρὸς ἀλλήλας, ὥσπερ διαγέγραπται, περί τε τῶν ἄλλων, καὶ τῶν οὔρων, καὶ τῶν πτυέλων. ὅταν ὁμοῦ πύον τε ἀναβήσσῃ καὶ χολήν. χρὴ δὲ καὶ τὰς φορὰς τῶν νοσημάτων ἀεὶ ἐπιδημώντων, ταχέως ἐνθυμεῖσθαι, τήν τε τῆς ὥρης κατάστασιν. εὖ μέντοι χρὴ εἰδέναι, περὶ τῶν τεκμηρίων, καὶ τῶν ἄλλων σημείων, καὶ μὴ λανθάνειν ὅτι ἐν παντὶ ἔτει καὶ πάσῃ ὥρῃ, τά τε κακὰ κακὸν σημαίνει, καὶ τὰ χρηστὰ ἀγαθόν. ἐπεὶ καὶ ἐν Λιβύῃ, καὶ ἐν Δήλῳ, καὶ ἐν Σκυθίῃ φαίνεται τὰ προγεγραμμένα ἀληθεύοντα σημεῖα. ἐξ ὧν χρὴ εἰδέναι, ὅτι ἔν τε τοῖσιν αὐτοῖσι χωρίοισιν, οὐδὲν δεινόν, τὸ μὴ οὐ τὰ πολλαπλάσια αὐτῶν ἐπιτυγχάνειν. ἢν ἐκμαθὼν τις αὐτὰ κρίνειν τε καὶ λογίζεσθαι ὀρθῶς ἐπίστηται. ποθέειν δὲ χρὴ οὐδενὸς νοσήματος ὄνομα, ὅ, τι μὴ τυγχάνῃ ἐνθάδε γεγραμμένον. πάντα γὰρ ὁκόσα ἐν τοῖσι χρόνοισι τοῖσι προειρημένοισι κρίνεται. γνώσῃ τοῖσι αὐτέοισιν σημείοισιν.

Hippocratis Præſagiorum finis.

ἹΠΠΟΚΡΆΤΟΥΣ ΠΕΡῚ ΦΎΣΙΟΣ ἈΝΘΡΏΠΟΥ.

Ὅστις μὲν εἴωθεν ἀκούειν λεγόντων, ἀμφὶ τῆς φύσιος τῆς ἀνθρωπίνης, προσωτέρω ἢ ὁκόσον αὐτῆς ἐς ἰητρικὴν ἀφίκει, τούτῳ μὲν οὐκ ἐπιτήδειος ὅδε ὁ λόγος ἀκούειν. οὔτε γὰρ τὸ πάμπαν ἠέρα λέγω τὸν ἄνθρωπον εἶναι, οὔτε πῦρ, οὔτε ὕδωρ, οὔτε γῆν, οὔτ᾽ ἄλλο οὐδὲν ἐστιν ἐνεὸν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. ὅσοι μὴ φανερὸν ἀλλὰ τοῖσι βουλομένοισι ταῦτα λέγειν παρίημι. δοκέουσι δέ μοι οὐκ ὀρθῶς γινώσκειν οἱ τὰ τοιαῦτα λέγοντες. γνώμῃ μὲν γὰρ τῇ αὐτέῃ, πάντες χρέονται. λέγουσι δὲ οὐ ταυτά. ἀλλὰ τῆς μὲν γνώμης τὸν ἐπίλογον, τὸν αὐτὸν ποιέονται. φασὶ γὰρ ἕν τι εἶναι, ὅ, τί ἐστι. καὶ τοῦτ᾽ εἶναι τὸ ἕν τε καὶ τὸ πᾶν. κατὰ δὲ τὰ οὐνόματα, οὐχ ὁμολογέουσι. λέγει δ᾽ αὐτέων ὁ μέν τις φάσκων, ἠέρα τοῦτο εἶναι, τὸ ἕν τε καὶ τὸ πᾶν. ὁ δὲ, πῦρ. ὁ δὲ, ὕδωρ. ὁ δὲ, γῆν. καὶ ἐπιλέγει ἕκαστος τῷ ἑωυτοῦ λόγῳ, μαρτύριά τε καὶ τεκμήρια ἅ γέ ἐστιν οὐδέν. ὅτι μὲν γὰρ τῇ αὐτέῃ γνώμῃ πάντες προσχρέονται, λέγουσι δ᾽ οὐ τὰ αὐτά, δῆλον ὅτι οὐδὲ γινώσκουσιν αὐτά. γνοίη δ᾽ ἂν

τῷ δέ τις μάλιστα παραγνόμενος αὐτέοισιν
ἀντιλέγουσι. πρὸς γὰρ ἀλλήλους ἀντιλέγοντες
οἱ αὐτοὶ ἄνδρες, τῶν αὐτέων ἐναντίον ἀκροα-
τέων, οὐδέποτε τοὺς ἐφεξῆς ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος
περιγίνεται, ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ. ἀλλὰ ποτὲ
μὲν, οὗτος ἐπικρατέει, ποτὲ δὲ, οὗτος. ποτὲ
δὲ, ᾧ ἂν τύχῃ μάλιστα ἡ γλῶσσα ξυνεῦσα πρὸς
τὸν ὄχλον. καὶ τὸ δίκαιόν ἐστι τὸν φάντα ὀρθῶς
γινώσκειν ἀμφὶ τῶν πρηγμάτων, παρέχειν
ἀεὶ ἐπικρατοῦντα τὸν λόγον τὸν ἑωυτοῦ, εἴπερ ἐόν-
τα γινώσκει, καὶ ὀρθῶς ἀποφαίνεται. ἀλλ᾽ ἔμοι
γε δοκέουσιν οἱ τοιοῦτοι ἄνθρωποι, σφᾶς αὐτοὺς
καταβάλλειν ἐν τοῖσιν ὀνόμασι τῶν λόγων αὐ-
τέων, ὑπὸ ἀσυνεσίης. τὸν δὲ μελίσου λόγον ὀρ-
θοῦν. περὶ μὲν οὖν τουτέων, ἀρκεῖ τὰ μὴ εἰρημέ-
να τῶν δὲ ἰητρῶν οἱ μέν τινες λέγουσιν, ὡς ὁ ἄν-
θρωπος, αἷμα μοῦνον ἐστίν. οἱ δ᾽ αὐτέων, χο-
λήν φασιν εἶναι τὸν ἄνθρωπον, ἔνιοι δέ τινες,
φλέγμα. ἐπίλογον δὲ ποιεῦνται καὶ αὐτοὶ πάν
τες τὸν αὐτόν. ἓν γάρ τι εἶναι φασιν, ὅ, τι ἕκα-
στος ἠθέλησεν ὀνομάσαι αὐτέων. καὶ τοῦτο ἓν ἐὸν
μεταλλάσσειν τὴν ἰδέην καὶ τὴν δύναμιν. ἀναγ
καζόμενον ὑπό τε τοῦ θερμοῦ καὶ τοῦ ψυχροῦ, καὶ
γίνεσθαι καὶ γλυκὺ. καὶ πικρόν. καὶ λευκόν, καὶ
μέλαν. καὶ παντοῖον τι ἄλλο. ἐμοὶ δὲ οὐδὲ ταῦ
τα δοκέει

τῷ δοκέει ὧδε ἔχειν. εἰ μὲν οὖν πλεῖστοι κατ' αὐτά τινα, καὶ ἔτι ἐγγύτατα τούτων, ἀποφαίνονται. ἐγὼ δὲ φημὶ εἰ ἓν ἦν ὁ ἄνθρωπος, οὐδέ ποτ' ἂν ἤλγεεν· οὐδὲ γὰρ ἂν ἦν ὑπότου ἀλγήσειεν. εἰ οὖν καὶ ἀλγήσειεν, ἀνάγκη καὶ τὸ ἰώμενον, ἓν εἶναι. νυνὶ δὲ πολλά, πολλὰ γάρ εἰσιν ἐν τῷ σώματι ἐόντα. ἃ ὁκόταν ὑπ' ἀλλήλων παρὰ φύσιν θερμαίνηταί τε καὶ ψύχηται, καὶ ξηραίνηταί τε καὶ ὑγραίνηται, νούσους τίκτει. ὥστε πολλαὶ μὲν ἰδέαι τῶν νοσημάτων, πολλὴ δὲ καὶ ἡ ἴησις αὐτέων ἐστίν. ἀξιῶ δὲ ἔγωγε τὸν φάσκοντα αἷμα εἶναι μοῦνον τὸν ἄνθρωπον καὶ ἄλλο μηδὲν, δεικνύναι αὐτὸν μὴ μεταλλάσσοντα τὴν ἰδέην, μηδὲ γίνεσθαι παντοῖον. ἀλλ' ἢ ὥρην τινὰ τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἢ τῆς ἡλικίης τοῦ ἀνθρώπου, ἐν ᾗ αἷμα ἐνεὸν φαίνεται μοῦνον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. εἰκὸς γὰρ εἶναι μίαν τινὰ ὥρην, ἐν ᾗ φαίνεται αὐτὸ ἐν ἑωυτῷ ἐόν. τὰ αὐτὰ δὲ λέγω καὶ περὶ τοῦ φάσκοντος φλέγμα εἶναι καὶ περὶ τοῦ χολὴν φάσκοντος. ἐγὼ μὲν γὰρ ἀποδείξω ἃ ἂν φήσω τὸν ἄνθρωπον εἶναι, κατὰ τὸν νόμον καὶ κατὰ τὴν φύσιν, εἰ ταῦτα ἐόντα ὅμοια, καὶ νέου ἐόντος, καὶ γέροντος, καὶ τῆς ὥρης ἐούσης, καὶ ψυχρῆς καὶ θερμῆς. καὶ τεκμήρια παρέξω, καὶ ἀνάγκας ἀποφανῶ, δι' ἃς ἕκαστον

αὔξεταί τε καὶ φθίνει ἐν τῷ σώματι, πρῶτον μὲν οὖν, ἀνάγκη τὴν γένεσιν γίνεσθαι, μὴ ἀφ' ἑνός. πῶς γὰρ ἂν ἕν γ' ἐόν, τι γεννήσειεν, εἰ μή τι μιχθείη; ἔπειτα οὐδὲ ἂν μὴ ὁμόφυλα ἐόντα μίσγηται, καὶ τὴν αὐτὴν ἔχοντα δύναμιν γεννᾶ. οὐδ' ἂν ταῦτα ἡμῖν συντελέοιτο. καὶ πάλιν, εἰ μὴ τὸ θερμὸν τῷ ψυχρῷ, καὶ τὸ ξηρὸν τῷ ὑγρῷ μετρίως πρὸς ἄλληλα ἕξει καὶ ἴσως, ἀλλὰ θάτερον θατέρου πολὺ προέξει, καὶ τὸ ἰσχυρότερον τοῦ ἀσθενεστέρου, ἡ γένεσις οὐκ ἂν γένοιτο. ὥστε πῶς εἰκὸς ἀπὸ ἑνός τι γεννηθῆναι; ὅτε γε οὐδὲ ἀπὸ τῶν πλειόνων γεννᾶται, ἢν μὴ τύχῃ καλῶς ἔχοντα τῆς κρήσιος τῆς πρὸς ἄλληλα. ἀνάγκη τοίνυν τῆς φύσιος τοιαύτης ὑπαρχούσης, καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων, καὶ τῆς τοῦ ἀνθρώπου, μὴ ἓν εἶναι τὸν ἄνθρωπον, ἀλλ' ἕκαστον τῶν ξυμβαλλομένων ἐς τὴν γένεσιν, ἔχειν τινὰ δύναμιν, ἐν τῷ σώματι, οἵηνπερ ξυμβάλλετο. καὶ πάλιν γε ἀνάγκη ἀποχωρέειν εἰς τὴν ἑωυτοῦ φύσιν ἕκαστον, τελευτῶντος τοῦ ἀνθρώπου τό, τε ὑγρὸν, πρὸς τὸ ὑγρὸν, καὶ τὸ ξηρὸν, πρὸς τὸ ξηρόν, καὶ τὸ θερμὸν, πρὸς τὸ θερμόν. καὶ τὸ ψυχρὸν. πρὸς τὸ ψυχρόν, τοιαύτη δὲ καὶ τῶν ζώων ἐστὶν ἡ φύσις. καὶ τῶν ἄλλων πάντων. γίνεταί τε ὁμοίως πάντα. ξυνίσταται γὰρ αὐτέων ἡ φύσις, ἀπὸ του-

τέων τῶν προειρημένων πάντων, καὶ τελευ-
τᾷ κατὰ τὰ εἰρημένα, εἰς τὸ ἴσον. ὅθεν περ ξυ-
νέστη ἕκαστον, ἐνταῦθα οὖν καὶ ἀπεχώρησε. τὸ δὲ
σῶμα τοῦ ἀνθρώπου, ἔχει ἐν ἑωυτῷ αἷμα καὶ φλέγ-
μα, καὶ χολὴν, διττὴν, ἤγουν ξανθήν τε καὶ μέλαι-
ναν, καὶ ταῦτ᾽ ἐστὶν αὐτέῳ ἡ φύσις τοῦ σώματος καὶ
διὰ ταῦτα ἀλγέει καὶ ὑγιαίνει. ὑγιαίνει μὲν οὖν
μάλιστα, ὁκόταν μετρίως ἔχῃ ταῦτα τῆς πρὸς ἄλ-
λαλα κρήσιος καὶ δυνάμιος καὶ τοῦ πλήθεος, καὶ
μάλιστα ἢν μεμιγμένα ᾖ. ἀλγέει δὲ ὁκόταν τι
τουτέων, ἔλασσον ἢ πλεῖον ᾖ, ἢ χωρισθῇ ἐν τῷ
σώματι καὶ μὴ κεκρημένον ᾖ τοῖσι ξύμπασιν.
ἀνάγκη γὰρ ὁκόταν τι τουτέων χωρισθῇ καὶ ἐφ᾽
ἑαυτῷ στῇ ἔνθεν τε ἐξέστηκεν, οὐ μόνον τοῦτο τὸ χω-
ρίον νοσερὸν γίνεται, ἀλλὰ καὶ ἔνθα ἂν ἐπιχυ-
θῇ, ὑπερπιμπλάμενον, ὀδύνην τε καὶ πόνον πα-
ρέχειν. καὶ γὰρ ὅταν τι τουτέων ἔξω τοῦ σώματος
ἐκρυῇ πλεῖον τοῦ ἐπιπολάζοντος, ὀδύνην πα-
ρέχει ἡ κένωσις. ἢν ταῦτα πάλιν ποιήσηται εἴ-
σω τὴν κένωσιν, καὶ τὴν μετάστασιν, καὶ τὴν
ἀπόκρισιν, ἀπὸ τῶν ἄλλων, πολλὴ αὐτέῳ ἀνάγ-
κη διπλῆν τὴν ὀδύνην παρέχειν κατὰ τὰ εἰ-
ρημένα, ἔνθεν τε ἐξέστη καὶ ἔνθα ὑπερέβαλεν. εἶ-
πον δὴ ἃ ἂν φήσω τὸν ἄνθρωπον εἶναι ἀποφαί-
νω ἀεὶ, ταῦτα ἐόντα καὶ κατὰ νόμον καὶ κατὰ φύ-

σιν. φημὶ δὴ εἶναι αἷμα, καὶ φλέγμα, καὶ χολὴν, ξανθήν τε καὶ μέλαιναν. καὶ τουτέων πρῶτον μὲν κατὰ τὸν νόμον τὰ οὐνόματα διωρίσθαι φημί, καὶ οὐδενὶ αὐτέων, τὸ ὠυτὸ οὔνομα εἶναι. ἔπειτα τὰς ἰδέας κατὰ φύσιν κεχωρίσθαι, καὶ οὔτε τὸ φλέγμα οὐδὲν ἐοικέναι τῷ αἵματι, οὔτε τὸ αἷμα, τῇ χολῇ. οὔτε τὴν χολὴν, τῷ φλέγματι. πῶς γὰρ ἂν ἐοικότα εἴη ταῦτα ἀλλήλοισιν, ὧν οὔτε τὰ χρώματα ὅμοια φαίνεται προσορώμενα, οὔτε τῷ χειρὶ ψαύοντι, ὅμοια δοκέει εἶναι; οὔτε γὰρ θερμὰ ὁμοίως ἐστίν. οὔτε ψυχρὰ, οὔτε ξηρὰ, οὔτε ὑγρά, ἀνάγκη τοίνυν ὅτι τοσοῦτον διήλλακται ἀλλήλων τὴν ἰδέην τε καὶ τὴν δύναμιν, μὴ ἓν αὐτὰ εἶναι, εἴπερ μὴ πῦρ τε καὶ ὕδωρ ταυτόν ἐστι. γνοίης δὲ ἂν τοῖσδε, ὅτι οὐχ ἓν ταῦτα πάντα ἐστὶν, ἀλλ᾽ ἕκαστον αὐτέων ἔχει δύναμίν τε καὶ φύσιν τὴν ἑωυτέου. ἢν γάρ τινι διδῷς ἀνθρώπῳ φάρμακον, ὅ, τι φλέγμα ἄγει, ἐμέεταί σοι φλέγμα. καὶ ἢν διδῷς φάρμακον, ὅτι χολὴν ἄγει, ἐμέεταί σοι χολήν. κατὰ ταυτὰ δὲ καὶ χολὴν μέλαιναν καθαίρει, ἢν διδῷς φάρμακον, ὅ, τι χολὴν μέλαιναν ἄγει, καὶ ἢν τρώσῃς αὐτέω τοῦ σώματος μέρος τι, ὥστε τραῦμα γενέσθαι, ῥυήσεται αὐτέω αἷμα. καὶ ταῦτα ποιήσει σοι πάντα πᾶσαν ἡμέρην καὶ νύκ-

τα

ται, καὶ χειμῶνος, καὶ θέρεος, μέχρις ἂν δύνηται τὸ πνεῦμα ἕλκειν εἰς ἑωυτὸ, καὶ πάλιν μεθιέναι, ἐς ἂν τινὸς τουτέων στερηθῇ τῶν ξυγγεγονότων. ξυγγέγονε δὲ ταῦτα τὰ εἰρημένα. πῶς γὰρ οὐ ξυγγέγονε; πρῶτον μὲν φανερόν ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ἔχων ἐν ἑωυτῷ ταῦτα πάντα αἰεὶ, ἕως ἂν ζῇ. ἔπειτα γέγονεν ἐξ ἀνθρώπου, ταῦτα πάντα ἔχοντος. ἔπειτα τέθραπται ἐν ἀνθρώπῳ, ταῦτα πάντα ἔχοντι, ὁκόσα ἔγωγε νῦν φημί τε καὶ ἀποδείκνυμι. οἱ δὲ λέγοντες ὡς ἕν ἐστιν ἄνθρωπος, δοκέουσί μοι ταύτῃ τῇ γνώμῃ κεχρῆσθαι. ὁρέοντες τοὺς πίνοντας τὰ φάρμακα, καὶ ἀπολλυμένους ἐν τῇσιν ὑπερκαθάρσεσι. τοὺς μὲν χολὴν ἐμέοντας. τοὺς δέ τινας, φλέγμα. τοῦτο ἕκαστον αὐτέων ἐνόμισαν εἶναι τὸν ἄνθρωπον, ὅ, τι καθαιρόμενον εἶδον αὐτὸν ἀποθανόντα. καὶ οἱ τὸ αἷμα φάντες εἶναι τὸν ἄνθρωπον, τῇ αὐτέῃ γνώμῃ χρέονται. ὁρέοντες ἀποσφαζομένους τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τὸ αἷμα ῥέον ἐκ τοῦ σώματος τοῦτο νομίζουσιν εἶναι τὴν ψυχὴν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. καὶ μαρτυρίοισι τουτέοισι πάντες χρέονται ἐν τοῖσι λόγοισι. καὶ πρότερον μὲν ἐν τῇσιν ὑπερκαθάρσεσιν οὐδεὶς πω ἀπέθανε χολὴν μόνον καθαρθείς. ἀλλ᾽ ὁκόταν τὶς πίῃ φάρμακον, ὅ,τι χολὴν ἄγει, πρῶτον μὲν χολὴν ἐμέει. ἔπειτα δὲ φλέγμα. ἔπειτα δὲ

ἐπὶ τῇ χολῇ, ἐμέουσι χολὴν μέλαιναν ἀναγκαζόμενοι. τελευτῶντες δὲ καὶ αἷμα ἐμέουσι καθαρόν. ταὐτὰ δὲ πάσχουσιν ὑπὸ τῶν φαρμάκων τῶν τὸ φλέγμα ἀγόντων. πρῶτον μὲν γὰρ φλέγμα ἐμέουσιν. ἔπειτα χολὴν ξανθήν, ἔπειτα μέλαιναν. τελευτῶντες δὲ αἷμα καθαρόν, καὶ ἐν τῷδε ἀποθνήσκουσιν, τὸ γὰρ φάρμακον, ὁκόταν ἐσελθῇ ἐς τὸ σῶμα, πρῶτον μὲν ἄγει, ὃ ἂν αὐτέῳ κατὰ φύσιν μάλιστα ᾖ, τῶν ἐν τῷ σώματι ἐνεόντων. ἔπειτα δὲ καὶ τἄλλα ἕλκει τε καὶ καθαίρει, ὥσπερ τὰ φυόμενά τε καὶ σπειρόμενα, ὁκόταν εἰς τὴν γῆν ἔλθῃ, ἕλκει ἕκαστον τὸ κατὰ φύσιν ἑωυτῷ ἐνεὸν ἐν τῇ γῇ. ἔνι δὲ καὶ ὀξὺ. καὶ πικρὸν, καὶ γλυκὺ. καὶ ἁλμυρὸν καὶ παντοῖον. πρῶτον μὲν οὖν πλεῖστον τοῦτο εἵλκυσεν εἰς ἑωυτό, ὅ, τι ἂν ᾖ ἑωυτέῳ κατὰ φύσιν. ἔπειτα δὲ ἕλκει καὶ τὰ ἄλλα. τοιοῦτον δή τι καὶ τὰ φάρμακα ποιέει ἐν τῷ σώματι, ὁκόσα ἂν χολὴν ἄγῃ πρῶτον ἀκρητεστάτην ἐκάθηρε χολήν. ἔπειτα δὲ μεμιγμένην. καὶ πάλιν τὰ τοῦ φλέγματος φάρμακα, πρῶτον μὲν ἀκρητέστατον τὸ φλέγμα ἄγει. ἔπειτα δὲ μεμιγμένον. καὶ τοῖσιν ἀποσφαζομένοισιν, πρῶτον μὲν τὸ αἷμα ῥέει, θερμότατόν τε καὶ ἐρυθρότατον, ἔπειτα δὲ ῥέει φλεγματωδέστερον. καὶ χολωδέστερον. αὔξεται δὲ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, τὸ μὲν φλέγμα χειμῶ-

νος· τοῦτο γὰρ τῷ χειμῶνι κατὰ φύσιν μάλιστα τῶν ἐν τῷ σώματι ἐνεόντων. ψυχρότατον γάρ ἐστι. τεκμήρια δὲ τουτέων, ὅτι τὸ μὲν φλέγμα ψυχρότατον εἰ ἐθέλεις ψαῦσαι φλέγματος καὶ χολῆς, καὶ αἵματος, τὸ φλέγμα εὑρήσεις ψυχρότατον ἐὸν, καί τοι γλισχρότατόν ἐστι καὶ βίῃ μάλιστα ἄγεται μετὰ χολὴν μέλαιναν. ὁκόσα δὲ βίῃ ἔρχεται, θερμότερα γίνεται, ἀναγκαζόμενα ὑπὸ τῆς βίης. ἀλλ' ὅμως καὶ πρὸς πάντα ταῦτα ψυχρότατον ἐὸν τὸ φλέγμα φαίνεται ὑπὸ τῆς φύσιος τῆς ἑωυτοῦ. ὅτι δὲ ὁ χειμὼν πληροῖ τὸ σῶμα φλέγματος, γνοίης ἂν τοῖσδε. οἱ ἄνθρωποι πτύουσί τε καὶ ἀπομύσσονται φλεγματωδέστατον τὸν τοῦ χειμῶνος, καὶ τὰ οἰδήματα, λευκότατα γίνεται μάλιστα ταύτην τὴν ὥρην. καὶ τ' ἄλλα νοσήματα φλεγματώδεα. τοῦ δὲ ἦρος, τὸ φλέγμα, ἔτι μὲν ἰσχυρότερον ἐν τῷ σώματι, καὶ τὸ αἷμα αὔξεται. τά τε γὰρ ψύχεα ἐξανίει, καὶ τὰ ὕδατα ἐπιγίνεται. τὸ δὲ αἷμα κατὰ ταῦτα αὔξεται, ὑπό τε τῶν ὄμβρων, καὶ τῶν θερμημεριῶν. κατὰ φύσιν γὰρ αὐτέων ταῦτα ἐστὶ μάλιστα τοῦ ἐνιαυτοῦ. ὑγρόν τε γάρ ἐστι καὶ θερμόν. γνοίης δ' ἂν τοῖσδε. οἱ ἄνθρωποι τοῦ ἦρος καὶ τοῦ θέρεος, μάλιστα ὑπό τε τῶν δυσεντεριῶν ἁλίσκονται, καὶ ἐκ τῶν ῥινέων αἷμα ῥεῖ αὐτέοισι.

καὶ θερμότατοί εἰσι καὶ ἐρυθροί. τοῦ δὲ θέρεος, τό, τε αἷμα ἰσχύει ἔτι. καὶ ἡ χολὴ ἀείρεται ἐν τῷ σώματι, καὶ παρατείνει ἐς τὸ φθινόπωρον. ἐν δὲ τῷ φθινοπώρῳ, τὸ μὲν αἷμα ὀλίγον γίνεται, ἐναντίον γὰρ αὐτέου τὸ φθινόπωρον τῇ φύσει ἐστίν. ἡ δὲ χολὴ, τὴν θερινὴν κατέχει τὸ σῶμα, καὶ τὸ φθινόπωρον. γνοίης δ' ἂν τοῖσδε· οἱ ἄνθρωποι αὐτόματοι ταύτην τὴν ὥρην χολὴν, ἐμέουσι, καὶ ἐν τῇσι φαρμακοποσίῃσι χολωδέστερα καθαίρονται. δῆλον δὲ καὶ τοῖσι πυρετοῖσι, καὶ τοῖσι χρώμασι τῶν ἀνθρώπων, τὸ δὲ φλέγμα τῆς θερινῆς, ἀσθενέστατόν ἐστιν αὐτὸ ἑωυτοῦ. ἐναντίη γὰρ αὐτέου ἐστὶ τῇ φύσει ἡ ὥρη. ξηρή τε γάρ ἐστι καὶ θερμή. τὸ δὲ αἷμα τοῦ φθινοπώρου, ἐλάχιστον γίνεται ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. ξηρόν τε γάρ ἐστι τὸ φθινόπωρον. καὶ ψύχειν ἤδη ἄρχεται τὸν ἄνθρωπον. ἡ δὲ μέλαινα χολὴ, τοῦ φθινοπώρου τε πλείστη καὶ ἰσχυροτάτη ἐστίν. ὁκόταν δὲ ὁ χειμὼν καταλαμβάνῃ, ἥ τε χολὴ ψυχομένη, ὀλίγη γίνεται. καὶ τὸ φλέγμα αὔξεται πάλιν, ἀπό τε τοῦ ὑετοῦ τοῦ πλήθεος, καὶ ὑπὸ τοῦ μήκεος τῶν νυκτῶν. ἔχει μὲν οὖν ταῦτα πάντα αἰεὶ τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου, ὑπὸ δὲ τῆς περιισταμένης ὥρης, ποτὲ μὲν, πλείω γίνεται, σφῶν αὐτὰ ἑωυτέων, ποτὲ δὲ, ἐλάσσω ἕκαστα κατὰ μέρος καὶ κατὰ φύσιν. ὥσπερ ὁ ἐνιαυτὸς μετέχει

μὲν

μὲν πᾶς πάντων, καὶ τῶν θερμῶν καὶ τῶν ψυχρῶν, καὶ τῶν ξηρῶν καὶ τῶν ὑγρῶν. οὐ γὰρ ἂν μείνειεν τουτέων οὐδὲν, οὐδένα χρόνον, ἄνευ πάντων τῶν ἐνεόντων, ἐν τῷδε τῷ κόσμῳ, ἀλλ' εἰ ἕν τι ἐκλίποι, πάντ' ἂν ἀφανισθείη. ἀπὸ γὰρ τῆς αὐτῆς ἀνάγκης, πάντα ξυνέστηκέ τε καὶ τρέφεται ὑπ' ἀλλήλων. οὕτω δὲ καὶ εἴ τι ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκλίποι τουτέων τῶν ξυγγεγονότων, οὐκ ἂν δύναιτο ζῆν ὁ ἄνθρωπος. ἰσχύει δὲ ἐν τῷ ἐνιαυτῷ, ποτὲ μὲν, ὁ χειμὼν μάλιστα, ποτὲ δὲ, τὸ ἔαρ. ποτὲ δὲ, τὸ θέρος. ποτὲ δὲ, τὸ φθινόπωρον. οὕτω δὲ καὶ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. ποτὲ μὲν, φλέγμα ἰσχύει. ποτὲ δὲ, τὸ αἷμα. ποτὲ δὲ, ἡ χολή. πρῶτον μὲν ἡ ξανθή. ἔπειτα δ' ἡ μέλαινα καλεομένη. μαρτύριον δὲ σαφέστερον, εἰ ἐθέλεις τῷ αὐτέῳ ἀνθρώπῳ δοῦναι τὸ αὐτὸ φάρμακον τετράκις τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἐμέεταί σοι τοῦ μὲν χειμῶνος, φλεγματωδέστατα. τοῦ δὲ ἦρος, ὑγρότατα. τοῦ δὲ θέρεος, χολωδέστατα. τοῦ δὲ φθινοπώρου, μελάντατα. ὀφείλει οὖν τουτέων ὧδε ἐχόντων, ὁκόσα μὲν τῶν νοσημάτων τοῦ χειμῶνος αὔξεται, θέρεος λήγειν. ὁκόσα δὲ θέρεος αὔξεται, χειμῶνος λήγειν. ὁκόσα μὴ αὐτέων, ἐν περιόδῳ ἡμερέων ἀπαλλάσσεται, τὴν δὲ περίοδον αὖθις φράσω, τὴν τῶν ἡμερέων. ὁκόσα δὲ ἦρος

γίνεται

γίνεται νουσήματα, προσδέχεσθαι χρὴ φθινοπώρου τὴν ἀπαλλαγήν. ὁκόσα δὲ φθινοπωρινὰ νουσήματα, τουτέων τοῦ ἦρος ἀνάγκη τὴν ἀπάλλαξιν γενέσθαι. ὅτι δ' ἂν τὰς ὥρας ταύτας ὑπερβάλλῃ νόσημα, εἰδέναι χρὴ ὡς ἐνιαύσιον αὐτὸ ἐσόμενον, καὶ τὸν ἰητρὸν οὕτω χρὴ ἰῆσθαι. τὰ νοσήματα ὡς ἑκάστου τουτέων ἰσχύοντος ἐν τῷ σώματι κατὰ τὴν ὥρην τὴν ἑωυτῷ κατὰ φύσιν οὖσαν μάλιστα.

Ταῦτα γνήσια οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ προσκείμενα τῷ περὶ φύσιος ἀνθρώπου βιβλίῳ, ὡς Γαληνός φησι.

Εἰδέναι δὲ χρὴ καὶ τάδε, πρὸς ἐκείνοισιν. ὅτι ὁκόσα πλησμονὴ τίκτει νοσήματα, κένωσις ἰῆται. ὁκόσα δὲ, ἀπὸ κενώσιος γίνεται νοσήματα, πλησμονὴ ἰῆται. ὁκόσα δὲ, ἀπὸ ταλαιπωρίης γίνεται, ἀνάπαυσις ἰῆται. ὁκόσα δ' ὑπ' ἀργίης τίκτεται, ταλαιπωρίη ἰῆται. τὸ δὲ ξύμπαν γνῶναι δεῖ τὸν ἰητρὸν, ἐναντίον ἵστασθαι τοῖσι καθεστεῶσι καὶ νουσήμασι, καὶ εἴδεσι, καὶ ὥρῃσι, καὶ ἡλικίῃσι, καὶ τὰ συντείνοντα λύειν, καὶ τὰ λελυμένα συντείνειν. οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα τὸ κάμνον ἀναπαύοιτο. ἥτε ἴησις, τοῦτό μοι δοκέει εἶναι. αἱ δὲ νοῦσοι γίνονται, αἱ μὲν, ἀπὸ τῶν διαι-

τημάτων

τημάτων, αἱ δὲ, ἀπὸ τοῦ πνεύματος, ὃ ἐσαγόμενοι ζῶμεν. τὴν δὲ διάγνωσιν χρὴ ἑκάτερον, ὧδε ποιέεσθαι. ὁκόταν μὲν ὑπὸ νοσήματος ἑνὸς πολλοὶ ἄνθρωποι ἁλίσκωνται κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, τὴν αἰτίην χρὴ ἀνατιθέναι τούτῳ, ὅτι κοινότερόν ἐστι, καὶ μάλιστα αὐτῷ πάντες χρεώμεθα. ἔστι δὲ τοῦτο ὃ ἀναπνέομεν. φανερὸν γὰρ ἤδη, ὅτι τὰ διαιτήματα ἑκάστου ἡμῶν, οὐκ αἴτιά ἐστιν, ὅτε ἅπτεται πάντων ἡ νοῦσος ἑξῆς. καὶ τῶν νεωτέρων, καὶ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν ὁμοίως. καὶ τῶν θωρησσομένων καὶ τῶν ὑδροποτεόντων, καὶ τῶν μάζαν ἐσθιόντων. καὶ τῶν ἄρτον σιτεόντων, καὶ τῶν πολλὰ ταλαιπωρούντων, καὶ τῶν ὀλίγα. οὐκ ἂν οὖν τά γε διαιτήματα αἴτια εἴη, ὁκόταν διαιτεύμενοι πάντας τρόπους οἱ ἄνθρωποι ἁλίσκωνται ὑπὸ τῆς αὐτῆς νόσου, ὁκόταν δὲ αἱ νοῦσοι γίνωνται παντοδαπαὶ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, δῆλον ὅτι τὰ διαιτήματα εἰσὶν αἴτια ἕκαστα ἑκάστοισι. καὶ τὴν θεραπείην χρὴ ποιέεσθαι ἐναντιούμενον τῇ προφάσει τῆς νόσου, ὥσπερ μοι πέφρασται καὶ ἑτέρωθι, καὶ ἐκ τῶν διαιτημάτων μεταβάλλειν. δῆλον γὰρ ὅτι οἷσί γε χρῆσθαι εἴωθεν ἄνθρωπος διαιτήμασιν, οὐκ ἐπιτήδειά οἱ ἐστίν, ἢ πάντα, ἢ τὰ πλείω, ἢ ἕν γέ τι αὐτῶν, ἃ δεῖ καταμαθόντα μεταβάλλειν.

μεταβάλλειν· καὶ σκεψάμενον τοῦ ἀνθρώπου τὴν φύσιν, τήν τε ἡλικίην, καὶ τὸ εἶδος, καὶ τὴν ὥρην τοῦ ἔτεος, καὶ τῆς νούσου τὸν τρόπον, τὴν θεραπείαν ποιέεσθαι. ποτὲ μὲν, ἀφαιρέοντα. ποτὲ δὲ, προστιθέντα. ὥσπερ μοι καὶ πάλαι εἴρηται πρὸς ἑκάστας τῶν ἡλικιέων, καὶ τῶν ὡρέων, καὶ τῶν εἰδέων, καὶ τῶν νόσων, ἔν τε τῇσι φαρμακίῃσι προστρέπεσθαι, καὶ ἐν τοῖσι διαιτήμασιν. ὁκόταν δ' ὑπὸ νοσήματος ἑνὸς ἐπιδημίη καθεστήκῃ, δῆλον ὅτι οὐ τὰ διαιτήματα αἴτιά ἐστιν, ἀλλ' ὃ ἀναπνέομεν τοῦτο αἴτιόν ἐστι. καὶ δῆλον ὅτι τοῦτο νοσηρήν τινα ἀπόκρισιν ἔχον ἂν εἴη. τοῦτον χρὴ τὸν χρόνον τὰς παραινέσιας ποιέεσθαι τοῖσιν ἀνθρώποισι, τοιάσδε. τὰ μὲν διαιτήματα μὴ μεταβάλλειν, ὅτι γε οὐκ αἴτιά ἐστι τῆς νόσου. τὸ δὲ σῶμα ὁρᾶν, ὅκως ἔσται ὡς ἀογκότατον καὶ ἀσθενέστατον. τῶν σιτίων τε ἀφαιρέοντα, καὶ τῶν ποτῶν, οἷσιν εἰώθει χρέεσθαι κατ' ὀλίγον. ἢν γὰρ μεταβάλῃ ταχέως τὴν δίαιταν, κίνδυνος καὶ ἀπὸ τῆς μεταβολῆς νεώτερόν τι γίνεσθαι ἐν τῷ σώματι. ἀλλὰ χρὴ τοῖσι μὲν διαιτήμασιν οὕτω χρέεσθαι, ὅτε γε φαίνονται μηδὲν ἀδικέοντα τὸν ἄνθρωπον. τοῦ δὲ πνεύματος, ὅκως ἐλαχίστη ἡ ῥεῦσις ἐς τὸ σῶμα ἐσίοι, καὶ ὡς ξενωτάτη ἔσται προμηθέεσθαι. τῶν τε χωρίων τοὺς τό-

πους

πους μεταβαλόντα εἰς δύναμιν, ἐν οἷσιν ἂν ἡ νοῦσος καθεστήκει, καὶ τὰ σώματα λεπτύνονται. οὕτω γὰρ ἂν ἥκιστα πολλοῦ τε καὶ πυκνοῦ πνεύματος χρήζοιεν οἱ ἄνθρωποι. ὁκόσα δὲ τῶν νοσημάτων ἀπὸ τοῦ σώματος γίνεται τῶν μελέων τοῦ ἰσχυροτάτου, ταῦτα δεινότατά ἐστι. καὶ γὰρ ἢν αὐτοῦ μένῃ ἔνθα ἂν ἄρξηται, ἀνάγκη τοῦ ἰσχυροτάτου τῶν μελέων πονομένου, ἅπαν τὸ σῶμα πονέεσθαι. κἂν ἐπεί τι τῶν ἀσθενεστέρων τι ἀφίκηται ἀπὸ τοῦ ἰσχυροτέρου, χαλεπαὶ αἱ ἀπολύσιες γίνονται. ὁκόσα δ᾽ ἂν ἀπὸ τῶν ἀσθενεστέρων ἐπὶ τὰ ἰσχυρότερα ἔλθοι, εὐλυτώτερά ἐστιν. ὑπὸ γὰρ τῆς ἰσχύος ἀπαλλάσσεται ῥηϊδίως τὰ ἐπιῤῥέοντα. αἱ παχύταται δὲ τῶν φλεβῶν, ὧδε πεφύκασι. τέσσαρα ζεύγεά ἐστιν ἐν τῷ σώματι. καὶ ἓν μὲν αὐτέων, ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ὄπισθεν διὰ τοῦ αὐχένος, ἔξωθεν ἐπὶ τὴν ῥάχιν, ἔνθεντε καὶ ἔνθεν παρὰ τὰ ἰσχία ἀφικνέεται, καὶ ἐς τὰ σκέλεα. ἔπειτα διὰ τῶν κνημέων καὶ τῶν σφυρῶν τὰ ἔξω καὶ ἐς τοὺς πόδας διήκει. δεῖ οὖν τὰς φλεβοτομίας τὰς ἐπὶ τῶν ἀλγημάτων τῶν ἐν τῷ νώτῳ καὶ τοῖσιν ἰσχίοισιν, ἀπὸ τῶν ἰγνύων ποιέεσθαι, καὶ ἀπὸ τῶν σφυρῶν ἔξωθεν. αἱ δ᾽ ἕτεραι φλέβες ἔχουσιν ἐκ τῆς κεφαλῆς παρὰ τὰ οὔατα, διὰ

τοῦ αὐχένος, αἱ σφαγίτιδες καλεόμεναι. ἔσω-
θεν παρὰ τὴν ῥάχιν ἑκατέρωθεν φέρουσι παρὰ
τὰς ψόας ἐς τοὺς ὄρχιας καὶ ἐς τοὺς μηρούς. καὶ διὰ τῶν
ἰγνύων, ἐκ τοῦ ἔσωθεν μέρεος. ἔπειτα διὰ τῶν κνη-
μέων παρὰ τὰ σφυρὰ ἔσωθεν, καὶ ἐς τοὺς πόδας.
δεῖ οὖν τὰς φλεβοτομίας, πρὸς τὰς ὀδύνας ποιέ-
εσθαι, τὰς ἀπὸ τῶν ψοῶν καὶ τῶν ὀρχίων, ἀπὸ τῶν ἰγ-
νύων καὶ ἀπὸ τῶν σφυρῶν ἔσωθεν. αἱ δὲ τρίται
φλέβες, ἐκ τῶν κροτάφων διὰ τοῦ αὐχένος, ὑπὸ
τὰς ὠμοπλάτας. ἔπειτα συμφέρονται ἐς τὸν πλεύ-
μονα, καὶ ἀφικνέονται. ἡ μὲν, ἀπὸ τῶν δεξιῶν, ἐς
τὰ ἀριστερά. ἡ δὲ, ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν, ἐς τὰ δεξιά.
καὶ ἡ μὲν δεξιὴ, ἀφικνέεται ὑπὸ τὸν μαζὸν, καὶ
ἐς τὸν σπλῆνα, καὶ ἐς τὸν νεφρόν. ἡ δὲ ἀπὸ τῶν
ἀριστερῶν ἐς τὰ δεξιά, ἐκ τοῦ πλεύμονος, ὑπὸ τὸν
μαζόν. καὶ ἐς τὸ ἧπαρ, καὶ τὸν νεφρόν. τελευτῶσι
δὲ ἐκ τῶν ἀρχῶν, αὗται ἑκάτεραι. αἱ δὲ τέταρ-
ται, ἀπὸ τοῦ ἔμπροσθεν τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν ὀφθαλ-
μῶν, ὑπὸ τὸν αὐχένα καὶ τὰς κληῖδας. ἔπει-
τα ὑπὲρ τῶν βραχιόνων, ἄνωθεν εἰς τὰς ξυγκαμ-
πάς. ἔπειτα δὲ διὰ τῶν πήχεων καὶ ἐπὶ τοὺς καρ-
ποὺς καὶ τοὺς δακτύλους.. ἔπειτα ἀπὸ τῶν δακτύ-
λων πάλιν διὰ τῶν πήχεων καὶ τῶν χειρῶν ἄνωθεν
εἰς τὰς ξυγκαμπάς. καὶ διὰ τῶν βραχιόνων τοῦ κά-
τωθεν μέρεος, εἰς τὰς μασχάλας. καὶ ἀπὸ τῶν

πλευρέων

πλευρέων ἄνωθεν, ἡ μὲν, εἰς τὸν σπλῆνα ἀφικνέεται. ἡ δὲ, εἰς τὸ ἧπαρ. ἔπειτα περὶ τῆς γαστρὸς ἐς τὸ αἰδοῖον τελευτῶσιν ἀμφότεραι. καὶ αἱ μὲν παχύταται τῶν φλεβῶν, ὧδε ἔχουσιν. εἰσὶ δὲ καὶ αἱ ἀπὸ τῆς κοιλίης φλέβες, ἀνὰ τὸ σῶμα πάμπολλαί τε καὶ παντοῖαι. καὶ δι' ὧν ἡ τροφὴ ἐν τῷ σώματι ἔρχεται. φέρουσι δὲ ἀπὸ τῶν παχέων φλεβῶν εἰς τὴν κοιλίην καὶ εἰς τὸ ἄλλο σῶμα, καὶ ἀπὸ τῶν ἔξω καὶ ἀπὸ τῶν εἴσω. καὶ εἰς ἀλλήλας διδόασιν, αἵ τε εἴσωθεν ἔξω. καὶ αἱ ἔξωθεν εἴσω. τὰς οὖν φλεβοτομίας δεῖ ποιέεσθαι, κατὰ τούτους τοὺς λόγους. ἐπιτηδεύειν δὲ χρὴ τὰς τομὰς, ὡς προσωτάτω τέμνειν ἀπὸ τῶν χωρίων, ἔνθα ἂν αἱ ὀδύναι μεμαθήκασι γίνεσθαι, καὶ τὸ αἷμα συλλέγεσθαι. οὕτως γὰρ ἄν ἥ τε μεταβολὴ ἥκιστα μεγάλη γίνοιτο ἐξαπίνης. καὶ τὸ ἔθος μεταστήσαις ἄν, ὥστε μηκέτι εἰς τὸ αὐτὸ χωρίον ξυλλέγεσθαι. ὁκόσοι πύον πολλὸν πτύουσιν, ἄτερ πυρετοῦ ἐόντος, καὶ ὁκόσοισιν ὑπὸ τὸ οὖρον πύον ὑφίσταται πολλὸν, ἄτερ ὀδύνης ἐούσης. καὶ ὁκόσοισι τὰ ὑποχωρήματα, αἱματώδεα, ὥσπερ ἐν τῇσι δυσεντερίῃσι, καὶ χρόνια ἃ νέοισιν ἐοῦσι, πέντε καὶ τριήκοντα ἐτέων, καὶ γεραιτέροισι, τούτοισι πᾶσιν ἀπὸ τοῦ αὐτέου τὰ νοσήματα γίνεται. ἀνάγκη γὰρ τούτους

σώματι. καὶ ἐργάτας νεανίσκους ἐόντας. ἔπειτα δὲ
ἐξανεθέντας τοῦ πόνου, σαρκωθῆναι μαλθακῇ
σαρκὶ, καὶ πουλὺ διαφερούσῃ τῆς προτέρης. καὶ πολ
λὸν, διακεκριμένον ἔχειν τὸ σῶμα, τό, τε προϋ
πάρχον καὶ τὸ ἐπιγραφὲν ὥστε μὴ ὁμονοεῖν. ὁκό
ταν οὖν νόσημά τι καταλάβῃ τοὺς οὕτω διακει
μένους, τὸ μὲν παραχρῆμα διαφεύγουσιν. ὕστε
ρον δὲ μετὰ τὴν νοῦσον, χρόνῳ τήκεται τὸ σῶμα,
καὶ ῥέει διὰ τῶν φλεβῶν, ᾗ ἂν εὐρυχωρίη μάλιστα
τύχοι, ἰχωροειδές. ἢν μὲν οὖν ὁρμήσῃ ἐς τὴν κοι
λίην τὴν κάτω, σχεδὸν οἷόν περ ἐν τῷ σώματι
ἐνείη, τοιοῦτον καὶ τὸ διαχώρημα γίνεται. ἅτε γὰρ
τῆς ὁδοῦ καταντέος ἐούσης, οὐχ ἵσταται πολλὸν χρό
νον ἐν τῷ ἐντέρῳ. ὁκόσοισι δ᾽ ἂν ἐς τὸ στῆθος ἐσρυῇ,
ὑπόπυοι γίνεται. ἅτε τῆς καθάρσιος ἀνάντεος
ἐούσης καὶ χρόνον ἐναυλιζόμενον πουλὺν ἐν τῷ στή
θει, κατασήπεται, καὶ γίνεται πυοειδές. ὁκόσοισι
δ᾽ ἂν ἐς τὴν κύστιν ἐξερεύγηται, ὑπὸ τῆς θερμότη
τος τοῦ χωρίου τοῦτο καὶ θερμὸν καὶ λευκὸν γίνεται,
καὶ διακρίνεται. καὶ τὸ μὲν ἀραιμότατον, ἐφίσταται
ἄνω. τὸ δὲ παχύτατον, κάτω. ὃ δὴ πῦον καλέε
ται. γίνονται δὲ καὶ οἱ λίθοι τοῖσι παιδίοισι διὰ
τὴν τερμότητα τοῦ χωρίου τούτου, καὶ τοῦ ὅλου σώ
ματος. τοῖσι δὲ ἀνδράσιν οὐ γίνονται λίθοι διὰ
τὴν ψυχρότητα τοῦ σώματος. εὖ γὰρ χρὴ εἰδέ
ναι

ναι, ὅτι ὁ ἄνθρωπος, τῇ πρώτῃ τῶν ἡμερέων, θερμότατός ἐστιν αὐτὸς ἑωυτοῦ. τῇ δὲ ὑστάτῃ, ψυχρότατος. ἀνάγκη γὰρ αὐξανόμενον καὶ χωρέον τὸ σῶμα πρὸς βίην θερμὸν εἶναι. ὁκόταν δὲ ἄρχηται μαραίνεσθαι τὸ σῶμα, καταῤῥέον πρὸς εὐπέτειαν, ψυχρότερον γίνεται κατὰ τοῦτον τὸν λόγον. ὁκόσον τουτέων τῶν ἡμερέων τὴν πρώτην πλεῖστον αὔξεται ὁ ἄνθρωπος, τοσοῦτον θερμότερος γίνεται, καὶ τῇ ὑστάτῃ τῶν ἡμερέων, ὅσον πλεῖστον καταμαραίνεται, τοσοῦτον ἀνάγκη ψυχρότερον εἶναι. ὑγιέες δὲ γίνονται αὐτόματοι, οἱ οὕτως διακείμενοι. πλεῖστοι μὲν ἐν τῇ ὥρῃ, ἣν ἄρξωνται τήκεσθαι πέντε καὶ τεσσαρακονθήμεροι. ὁκόσοισι δ᾽ ἂν τὴν ὥρην ταύτην ὑπερβάλλωσιν, ἐνιαυτῷ αὐτόματοι ὑγιέες γίνονται, ἢν μή τι ἄλλο κακουργῆται ὁ ἄνθρωπος. ὁκόσα τῶν νοσημάτων ἐξ ὀλίγου γίνεται, καὶ ὁκόσων αἱ προφάσιες εὔγνωστοι, ταῦτα δὲ ἀσφαλέστατά ἐστι προσαγορεύεσθαι. τὴν δὲ ἴησιν χρὴ ποιέεσθαι αὐτέων ἐναντιούμενον τῇ προφάσει τοῦ νόσου. οὕτω γὰρ ἂν λύοιτο τὴν νοῦσον παρασχὸν ἐν τῷ σώματι. ὁκόσοισι ψαμμώδεα ὑφίσταται, ἢ πῶροι ἐν τοῖσιν οὔροισι, τουτέοισι τὴν ἀρχὴν φύματα ἐγένετο πρὸς τῇ φλεβὶ τῇ παχείῃ, καὶ διεπύησεν. ἔπειτα δὲ

συνέτραφησαν ἐκ τοῦ πόου, οἵτινες ἔξω θλίβονται
διὰ τῆς φλεβός, σὺν τῷ οὔρῳ ἐς τὴν κύστιν. ὁκό-
σοισι δὲ αἱματώδεα μὲν τὰ οὐρήματα, τουτέοισιν
αἱ φλέβες πεπονήκασιν, ὁκόσοισι δὲ ἐν τῷ οὐρή-
ματι παχεῖ ἐόντι, σαρκία μικρὰ τριχοειδέα συ-
νέρχεται, ταῦτα δὲ ἀπὸ τῶν νεφρῶν, εἰδέναι χρὴ
ἐόντα, καὶ ἀπὸ ἀρθρητικῶν. ὁκόσοισι δὲ καθαρὸν τὸ
οὖρον, ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε, ὅμοιον δὲ πίτυρα ἐπι-
φέρεται ἐν τῷ οὐρήματι, τουτέων ἡ κύστις ψωριᾷ.
οἱ πλεῖστοι τῶν πυρετῶν, γίνονται ἀπὸ χολῆς. εἴ-
δεα δὲ σφέων εἰσὶ τέσσαρα, χωρὶς τῶν ἐν τῇσιν
ὀδύνῃσι γινομένων, τῇσιν ἀποκεκριμένῃσιν. ὀνό-
ματα δ' αὐτέοισιν ἐστί, ξύνοχος. ἀμφημερινός.
τριταῖος. τεταρταῖος. ὁ μὲν οὖν ξύνοχος καλεόμε-
νος, γίνεται ἀπὸ πλείστης χολῆς, καὶ ἀκρητεστά-
της. καὶ τὰς κρίσιας ἐν ἐλαχίστῳ χρόνῳ ποιέεται.
τὸ γὰρ σῶμα, οὐ διαψυχόμενον οὐδένα χρόνον,
συντήκεται ταχέως. ἅτε ὑπὸ πολλοῦ τοῦ θερμοῦ
θερμαινόμενον. ὁ δὲ ἀμφημερινὸς μετὰ τὸν ξύνο-
χον, ἀπὸ πλείστης χολῆς γίνεται, καὶ ἀπαλλάσ-
σεται τάχιστα τῶν ἄλλων. μακρότερος δ' ἐστὶ τοῦ
ξυνόχου, ὁκόσῳ ἀπὸ ἐλάσσονος γίνεται χολῆς.
καὶ ὅ, τι ἔχει ἀνάπαυσιν τὸ σῶμα. ἐν δὲ τῷ ξυ-
νόχῳ, οὐκ ἀναπαύεται οὐδένα χρόνον. ὁ δὲ τρι-
ταῖος μακρότερός ἐστι τοῦ ἀμφημερινοῦ. καὶ ἀπὸ

χολῆς

χολῆς ἐλάσσονος γίνεται. ὁκόσῳ δὲ πλείονα χρόνον μὲν τῷ τριταίῳ ἢ τῷ ἀμφημερινῷ, τὸ σῶμα διαναπαύεται, τοσούτῳ χρονιώτερος οὗτος ὁ πυρετὸς τοῦ ἀμφημερινοῦ ἐστιν. οἱ δὲ τεταρταῖοι, τὰ μὲν ἄλλα κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον. χρονιώτεροι δὲ, τῶν τριταίων εἰσίν. ὁκόσα ἔλαττόν τι μέρος μετέχουσι χολῆς, τῆς τὴν θερμασίην παρεχούσης, τοῦ τε διαψύχεσθαι τὸ σῶμα, πλεῖον μετέχουσι. προσγίνεται δὲ αὐτέοισιν, ἀπὸ μελαίνης χολῆς. τὸ περισσὸν τοῦτο καὶ δυσαπάλλακτον. μέλαινα γὰρ χολὴ τῶν ἐν τῷ σώματι ἐννεόντων χυμῶν, γλισχρότατον, καὶ τὰς ἕδρας χρονιωτάτας πεποίηται. γνώσῃ δὲ ἐν τῷδε, ὅτι οἱ τεταρταῖοι πυρετοὶ μετέχουσι τοῦ μελαγχολικοῦ. φθινοπώρου γὰρ μάλιστα οἱ ἄνθρωποι ἁλίσκονται ὑπὸ τῶν τεταρταίων, καὶ ἐν τῇ ἡλικίῃ, ἀπὸ πέντε καὶ εἴκοσιν ἐτέων, ἕως τῶν πέντε καὶ τεσσαράκοντα. ὅτι καὶ ἡ ἡλικίη αὕτη, ὑπὸ μελαίνης χολῆς κατέχεται μάλιστα πασέων τῶν ἡλικιῶν. ἥ τε φθινοπωρινὴ ὥρη μάλιστα πασέων τῶν ὡρέων, ἐπιτηδειοτάτη. ὁκόσοι δ᾽ ἂν ἁλῶσιν ἔξω τῆς ὥρης ταύτης, καὶ τῆς ἡλικίης, ὑπὸ τεταρταίου, εὖ χρὴ εἰδέναι μὴ χρόνιον ἐσόμενον τὸν πυρετὸν, ἢν μὴ ἄλλό τι κακὸν ἔχηται ὁ ἄνθρωπος

ἹΠΠΟΚΡΆΤΟΥΣ ὍΡΚΟΣ.

Ὄμνυμι Ἀπόλλωνα ἰητρόν. καὶ Ἀσκληπιόν. καὶ Ὑγείαν. καὶ Πανάκειαν. καὶ θεὰς πάντας καὶ πάσας, ἵστορας ποιεύμενος, ἐπιτελέα ποιήσειν κατὰ δύναμιν καὶ κρίσιν ἐμὴν, ὅρκον τόνδε καὶ ξυγγραφὴν τήνδε. ἡγήσασθαι δὲ τὸν διδάξαντά με τὴν τέχνην ταύτην, ἴσα γενέτῃσιν ἐμοῖσιν, καὶ βίου κοινώσασθαι. καὶ χρεῶν χρηΐζοντι μετάδοσιν ποιήσασθαι. καὶ γένος τὸ ἐξ ἑωυτέου, ἀδελφοῖς ἴσον ἐπικρινέειν ἄρρεσι. καὶ διδάξειν τὴν τέχνην ταύτην, ἢν χρηΐζωσι μανθάνειν, ἄνευ μισθοῦ καὶ ξυγγραφῆς. παραγγελίης τε καὶ ἀκροήσιος, καὶ τῆς λοιπῆς ἁπάσης μαθήσιος, μετάδοσιν ποιήσασθαι υἱοῖσί τε ἐμοῖσι, καὶ τοῖσι τοῦ ἐμὲ διδάξαντος. καὶ μαθηταῖσι συγγεγραμμένοις τε, καὶ ὡρκισμένοις νόμῳ ἰητρικῷ. ἄλλῳ δὲ οὐδενί. διαιτήμασί τε χρήσομαι, ἐπ' ὠφελείῃ καμνόντων κατὰ δύναμιν καὶ κρίσιν ἐμὴν· ἐπὶ δηλήσει δὲ καὶ ἀδικίῃ εἴρξειν. οὐ δώσω δὲ οὐδὲ φάρμακον οὐδενὶ αἰτηθεὶς, θανάσιμον. οὐδὲ ὑφηγήσομαι ξυμβουλίην τοιήνδε. ὁμοίως δὲ οὐδὲ γυναικὶ πεσσὸν φθόριον δώσω. ἁγνῶς δὲ καὶ ὁσίως διατηρήσω βίον τὸν ἐμὸν, καὶ τέχνην τὴν ἐμήν. οὐ τεμέω δὲ οὐδὲ μὴν λιθιῶντας.

τας. ἐκχωρήσω δὲ ἐργάτῃσιν ἀνδράσι. πρήξιος τῆσδε εἰς οἰκίας δὲ ὁκόσας ἂν ἐσίω, ἐσελεύσομαι ἐπ' ὠφελείῃ καμνόντων, ἐκτὸς ἐὼν πάσης ἀδικίης ἑκουσίης, καὶ φθορίης, τῆς τε ἄλλης καὶ ἀφροδισίων ἔργων. ἐπί τε γυναικείων σωμάτων καὶ ἀνδρώων ἐλευθέρων τε καὶ δούλων. ἃ δ' ἂν ἐν ἴδω, ἢ θεραπείῃ ἢ ἀκούσω, ἢ καὶ ἄνευ θεραπείης κατὰ βίον ἀνθρώπων, ἃ μὴ χρή ποτε ἐκλαλέεσθαι ἔξω, σιγήσομαι. ἄρρητα ἡγεύμενος εἶναι τὰ τοιαῦτα. Ὅρκον μὲν οὖν μοι τόνδε ἐπιτελέα ποιέοντι, καὶ μὴ ξυγχέοντι, εἴη ἐπαύρασθαι καὶ βίου καὶ τέχνης, δοξαζομένῳ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις, εἰς τὸν αἰεὶ χρόνον. παραβαίνοντι δὲ καὶ ἐπιορκοῦντι, τἀναντία τουτέων.

BASILEAE APVD HENRICVM PETRVM, MENSE AVGVSTO AN. M. D. XXXVI.

